

ΗΛΕΚΤΡΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το Ρόδο της Αλεξάνδρειας

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το Ρόδο της Αλεξάνδρειας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Ηλέκτρα Δικαίου
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Μαρία Μπανούση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Ηλίας Μασούρης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Ηλέκτρα Δικαίου, 2016
© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Elisabeth Ansley /Arcangel images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2016

Πρώτη έκδοση: Μάιος 2016, 6.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1554-3
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1555-0

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

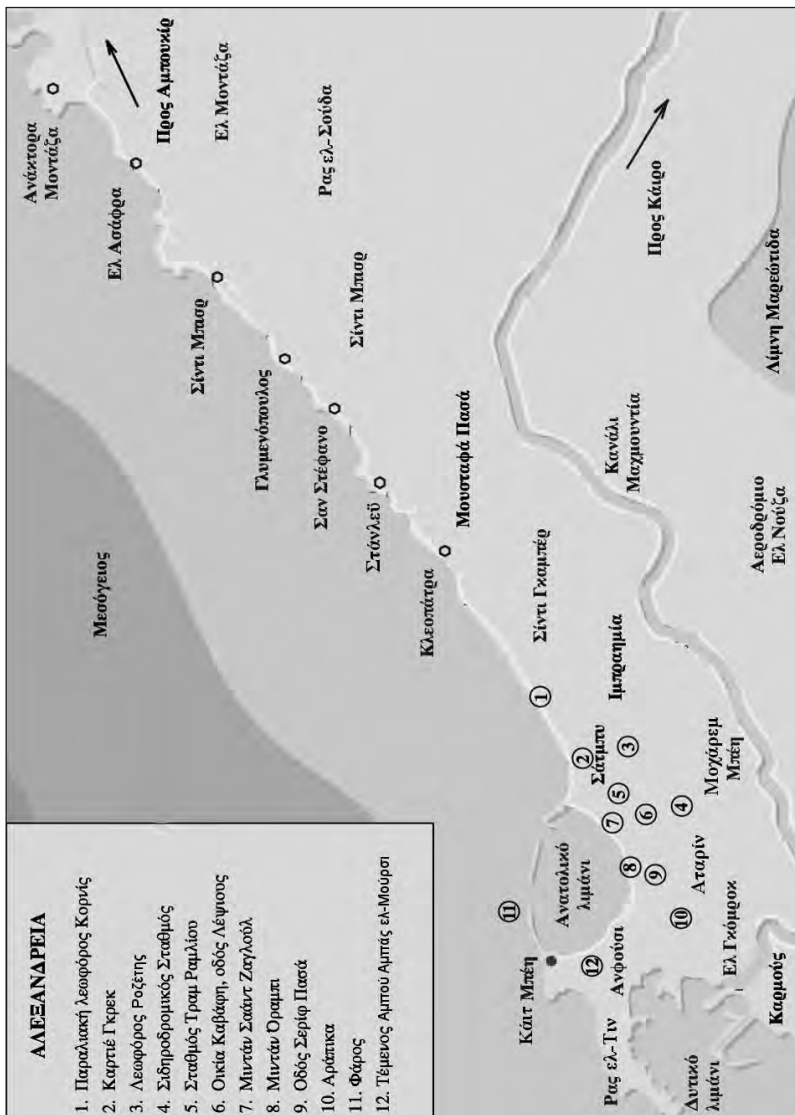
PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΗΛΕΚΤΡΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Το Ρόδο της Λεξάνδρειας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ⓜ υμάμαι...»

Ακόμα κι όταν προφέρω μεγαλόφωνα αυτή τη λέξη στο σιωπηλό δωμάτιο κι ακούω τον ψίθυρο να χάνεται στις σκιές του σπιτιού, συνειδητοποιώ ότι σε λίγο καιρό μπορεί να μην είναι αλήθεια. Είμαι γριά πια κι έχω αρχίσει να ξεχνάω πράγματα. Μερικές φορές έχω επίγνωση πως έχουν χαθεί τεράστια κομμάτια της μνήμης μου, πως γλιστράνε και λιώνουν μακριά μου. Αν είμαι τυχερή, όταν προσπαθώ να θυμηθώ μια συγκεκριμένη μέρα, ανακαλώ απλώς τα γεγονότα, χωρίς κανένα χρώμα, αστόλιστα. Πολλές φορές δεν υπάρχουν ούτε αυτά. Κενό, ένα μεγάλο, παγωμένο κενό.

Κάποιες φορές προσπαθώ να φέρω στο μυαλό μου τη γεύση της ζωής μου και τι ήταν αυτό που με ωθούσε να ξυπνάω κάθε πρωί και να ξεκινάω το ταξίδι της μέρας, μα δεν τα καταφέρνω. Οικεία και αγαπημένα πρόσωπα χάνονται σιγά σιγά σιωπηλά, βυθίζονται στη σκόνη του χρόνου, εξαφανίζονται σάμπως να ήταν απλώς αντανakλάσεις, αντικατοπτρισμοί σε μια καντή έρημο πριν από χρόνια πολλά.

Η εξαφάνισή τους μοιάζει άλλωστε με την ίδια την έρημο. Η άμμος μετακινείται σε αργές μάζες και μουντούς κυματισμούς, θολώνει ακόμα και τα πιο αγέρωχα κατασκευάσματα και στο τέλος τα εξαλείφει. Αυτό μου συμβαίνει πια. Η άμμος

του χρόνου στοιβάζεται μέσα μου, στην καρδιά μου, στην ψυχή μου, στα μάτια μου. Ευτυχώς, βλέπω ακόμα καθαρά τις εικόνες κι ακούω τις φωνές από όσα αγάπησα, από όσα με πάθος λάτρεψα, μα κι από όσα με το ίδιο πάθος μίσησα. Από όσα με κατέστρεψαν, από όσα με καθόρισαν.

Μέρες και νύχτες της Αιγύπτου, ώρες ξάγρυπνες στην Αλεξάνδρεια, ανάσες της ζωής μου. Μυρωδιές από χουρμάδες που ξεραίνονται στον ήλιο, σπιρτόζικες αναθυμιάσεις από ζιμπίμπ που ξεχύνονται ορμητικές μέσα από τις πόρτες των μικρών καπηλειών, μοσχοβολιές από καβουρντισμένα αμύγδαλα και λιωμένο βούτυρο, από σαφράνι, από κιννάβαρι, από χένα. Όλα συνταιριάζονται ανάκατα, όλες οι γεύσεις, όλες οι οσμές, όλες οι αισθήσεις. Μουσικές περιπαθείς ανάμεσα στις στεντόρειες φωνές των εμπόρων, στους συριστικούς ήχους από τους τροχούς των ακονιστών μαχαιριών, στα επίμονα χτυπήματα των μεταλλικών κυπέλλων από τους νερούλάδες που διαφημίζουν το χωνευτικό νερό τους. Εικόνες θολές μέσα στη ζέση του μεσημεριού, το νησάκι της Φάρου, η ατέλειωτη παραλιακή Κορνίζ, οι πολύχρωμες καμπίνες των λουτρών, οι λείοι αμμόλοφοι του Σίντι Γκάμπερ και πιο μακριά ακόμα οι κήποι της Μοντάζα και το Αμπουκίρ. Οι λαμπροί αιώνες της πόλης στα ανατολικά και στις συνοικίες των ξένων, οι έκνομες ηδονές στα χαμαιτυπεία του λιμανιού και στα πορνεία της αράπικης συνοικίας.

Τούτος ο τόπος σάμπως να είναι ολάκερος μια περίτεχνη σαρκοφάγος που φυλάει τις αναμνήσεις μου, όσα ένιωσα κι όσα έζησα, όλα τα χνάρια που άφησα στο πέρασμά μου, όλα τα σημάδια που με χάραξαν βαθιά. Την ένδεια, τον φόβο, τα κυνηγητά, τα όνειρα, την αγωνία, τον πόλεμο, το πάθος, τον έρωτα, τον θάνατο.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Πλησιάζω έναν αιώνα ζωής. Δε φοβάμαι τον θάνατο, που, άλλωστε, δεν μπορεί να βρισκείται πολύ μακριά. Ούτε φοβάμαι την απόλυτη λησμονιά, γιατί σημαίνει να μην αισθάνομαι. Φοβάμαι την ενδιάμεση κατάσταση. Φοβάμαι την ταπείνωση. Τρέμω μη χάσω τα λογικά μου, μη βρεθώ ανήμπορη, κυκλωμένη από ωκεανούς παραζάλης, από τους οποίους θα ξεπροβάλουν σαν ύφαλοι μικρά διαλείμματα διαύγειας. Δε θέλω να κάθομαι στην καρέκλα μου και να με ταΐζουν χυλό με το κουταλάκι ο Γιαμάλ και η Μεχέν. Ούτε, ακόμα χειρότερα, να με παραδώσουν στους γιατρούς που θα με υποβάλλουν στη δική τους φροντίδα.

Ακούω τον Γιαμάλ να έρχεται. Οι δερμάτινες παντόφλες του με τη γαμψή, ανασηκωμένη μύτη σέρνονται απαλά στη σκάλα του παλιού γυναικωνίτη όπου βρίσκεται το υπνοδωμάτιό μου. Η πόρτα ανοίγει τρίζοντας, βαριά πάνω στους αρχαίους αρμούς της.

«Καλησπέρα, κυρία Δανάη», λέει σιγανά ο Γιαμάλ, με φωνή γεμάτη σεβασμό. «Μήπως κοιμόσασταν και σας ενόχλησα;»
«Όχι», του απαντάω αμέσως.

Δεν κοιμόμουν. Σκεφτόμουν. Συλλογιζόμουν. Ό,τι κάνω συνεχώς τα τελευταία χρόνια.

Ο Γιαμάλ κουβαλάει έναν ασημένιο, περίτεχνο δίσκο με

ένα ποτηράκι τσάι, γλυκό κι ευωδιαστό. Μια λινή, κατάλευκη πετσέτα κρύβει μερικά λιβανέζικα μααλούφ και λίγα κουλουράκια κανέλας. Ήταν από τα αγαπημένα μου, μα τώρα δεν τα θέλω. Τρώω ελάχιστα πια, με το τίποτα μπορώ να κρατηθώ στη ζωή, να γαντζωθώ από τα τελευταία ξέφτια της.

Το λείο, φαλακρό κεφάλι του Γιαμάλ είναι διάστικτο από σκουρές κηλίδες και καφετιές ελιές. Όταν βγαίνει έξω, στον ανελέητο, καυτό ήλιο, ξέρω πως ακόμη και τώρα φοράει το ταρμπούς, το φέσι του. Όποτε τον βλέπω να το πιάνει με τα δυο του χέρια και να το στερεώνει στο κεφάλι του πριν πάει στα παζάρια και στα σουκ, στα στενά δρομάκια της αγοράς, θυμάμαι την εποχή που όλοι οι αφέντες στην πόλη ήταν υποχρεωτικό να φοράνε το κόκκινο φέσι τους, δηλωτικό της αιγυπτιακής καταγωγής και της κοινωνικής τους θέσης. Ο Γιαμάλ δεν το έχει βγάλει ποτέ από το κεφάλι του, γι' αυτό κατάφερε να διατηρήσει το δέρμα του κεφαλιού του λείο, να μη μοιάζει με τα αργασμένα και ξασμένα δέρματα με τα οποία φτιάχνουν τις αγαπημένες παντόφλες του, δέρματα που έχει η συντριπτική πλειοψηφία των κατοίκων αυτής της πόλης κι αυτής της χώρας.

Ο Γιαμάλ σκύβει ελαφρά και μου δίνει το ποτηράκι με το τσάι, χωμένο μέσα στην περίτεχνη, ασημένια θήκη του. Το παίρνω πιάνοντάς το από την ασημένια λαβή του και σκύβω για να εισπνεύσω το άρωμά του.

«Η Άμπλα Μεχέκ έφτιαξε κουλούρια με κανέλα και μέλι», λέει και με προτρέπει να δοκιμάσω ένα, σηκώνοντας το ελαφρύ πανί από λινό που τα προστατεύει από τις πανταχού παρούσες μύγες.

«Αργότερα. Πήγαινε τώρα, Γιαμάλ, πρέπει να φας κι εσύ λίγο».

Ο πελώριος Γιαμάλ δε θα έχει βάλει μπουκιά στο στόμα

του, δε θα έχει πει ούτε σταγόνα νερό από την ανατολή του ήλιου. Είναι ο μήνας του Ραμαζανιού.

Όταν μένω πάλι μόνη μου, πίνω το μυρωδάτο με δυόσμο τσάι μου κι αφουγκράζομαι τους ήχους της πόλης. Το σοκάκι έξω από το καφασωτό του παραθύρου μου είναι στενό, μόλις που χωράει να περάσει ένα μικρό καρότσι, και μετά τη γωνία υπάρχουν μόνο τα σκαλιά του παλιού τεμένους Σίντι Αμπντ-αρ-Ραζάκ. Η πυκνή κυκλοφορία που ξεχύνεται στους τσιμεντένιους δρόμους της καινούργιας πόλης και στη μεγάλη παραλιακή λεωφόρο, πνίγοντας σαν παλιρροϊκό κύμα την Αλεξάνδρεια, δε φτάνει μέχρι το παράθυρό μου, παρὰ μόνο σαν υπόκωφη βοή. Πολύ πιο κοντά, από τα ανοιχτά παράθυρα των σπιτιών της παλιάς γειτονιάς, ακούγονται οι φωνές και τα γέλια των πολυπληθών οικογενειών που ετοιμάζουν το δείπνο τους μετά τη δύση του ήλιου και την προσωρινή παύση της νηστείας. Ξαφνικά, στις λειασμένες και χλιοπατημένες πέτρες του σοκακιού αντηχούν το κροτάλισμα των σιδερένιων τροχών μιας χειράμαξας και οι προειδοποιητικές φωνές του χαμάλη που τη σέρνει τρέχοντας μέσα στον λαβύρινθο των στενών του Αταρίν σαν να τον κυνηγά λυσσασμένος σκύλος. Έπειτα σιωπή πέφτει ξανά στο σοκάκι, μα μόνο για λίγο, καθώς το άνοιγμα μιας πόρτας γεμίζει τον αέρα με την υγρή και μεθυστική φωνή της Ουμ Καλσούμ,* που τραγουδά τα βάσα-

* Η Ουμ Καλσούμ (1903-1975) ήταν Αιγύπτια τραγουδίστρια, διάσημη σε όλο τον κόσμο. Ο κόσμος της έδωσε τιμητικά τον τίτλο «ουμ», που σημαίνει μητέρα στα αραβικά. Ήταν θρύλος σε όλη τη Μέση Ανατολή και εξέφρασε με τη φωνή της τα αισθήματα, τα πάθη, τη χαρά και τον λυγμό όλου του αραβικού λαού. Στην κηδεία της το 1975 στο Κάιρο τη συνόδεψαν τρία εκατομμύρια άνθρωποι.

να του έρωτα και τους καημούς της φτώχειας. Το κάλεσμα του μουεζίνη αντηχεί πολλαπλασιασμένο δεκάδες φορές από τους δεκάδες μιναρέδες και κηρύσσει την προσωρινή διακοπή της νηστείας για τη νύχτα. Οι φωνές και τα γέλια σταματούν στα ανοιχτά παράθυρα, ευχές και προσευχές ακούγονται κι έπειτα κροτάλισμα πιατικών.

Κλείνω απαλά τα μάτια μου κυριευμένη από τη νοσταλγία. Λες κι αυτή που ακούω είναι η παλιά Αλεξάνδρεια, λες και τίποτα δεν έχει αλλάξει τα τελευταία εξήντα χρόνια στη ζωή αυτής της πλανεύτρας πόλης.

Έξω ήταν ακόμη σκοτάδι. Είχε πετάξει αργά το βράδυ από το αεροδρόμιο της Αθήνας με μια από τις δύο εβδομαδιαίες πτήσεις που τη συνέδεαν απευθείας με την Αλεξάνδρεια. Έλπιζε πως τέτοια ώρα η θερμοκρασία θα είχε κάπως πέσει και ο κόσμος στο αεροδρόμιο θα ήταν ελάχιστος. Τώρα διαπίστωνε πως πίσω από το σκουριασμένο προστατευτικό κιγκλίδωμα της εξόδου στεκόταν ένα πυκνό δάσος από ιδρωμένα κορμιά, πρόσωπα που ούρλιαζαν και μπράτσα που κουνιόνταν αλλοπρόσαλλα. Η θερμοκρασία ήταν επίσης μια δυσάρεστη έκπληξη. Παρόλο που το αεροδρόμιο ελ-Νούζα είχε κλιματισμό, η Λία ένιωθε τη ζέστη να κυλά προς το μέρος της κάθε φορά που οι εξωτερικές πόρτες άνοιγαν.

Μόλις βγήκε από την κλιματιζόμενη αίθουσα, ο καυτός και υγρός αέρας χώθηκε ορμητικά στα πνευμόνια της κι ένιωσε τον ιδρώτα να κατακλύζει αμέσως όλους τους πόρους του κορμιού της. Γύρω της υψώθηκε μια παλλόμενη χορωδία από φρενήρεις φωνές, ενώ χέρια την άρπαζαν και την τραβούσαν.

Άνοιξε δρόμο ανάμεσά τους βίαια και με κόπο, βρίζοντας στα ελληνικά και στα αγγλικά, μέχρι που ξέφυγε από τους στενούς εναγκαλισμούς και προχώρησε στην άκρη του φαρδιού δρόμου, αρκετά μέτρα μακρύτερα από την έξοδο του αεροδρομίου. Όταν κάπως κόπασε η φουρτούνα μέσα της και κατάφερε να κοιτάξει γύρω της, διέκρινε ένα ποτάμι από αμάξια που κορνάριζαν δαιμονισμένα, μερικούς φοίνικες με ξεφτισμένα φύλλα και αρκετές παρέες λευκοντυμένων ανθρώπων που κάθονταν γύρω από ναργιλέδες. Ο θόρυβος και η ζέστη ήταν απερίγραπτα. Έστρεψε το κεφάλι της και κοίταξε αγριεμένα την ανταριασμένη θάλασσα από μελαχρινά πρόσωπα, βρόμικες κελεμπίες, πυκνά μουστάκια και ανοιχτά στόματα. Από την άλλη μεριά, απέναντί της, είδε έναν νεαρό άντρα που την κοιτούσε διαφορετικά από όλους τους άλλους, επίμονα αλλά σιωπηλά.

«Ταξί;» τον ρώτησε.

Σαν να βγήκε απότομα από την ύπνωσή του, εκείνος έτρεξε κοντά της αρπάζοντας με το ένα χέρι του τον καρπό της και με το άλλο την τσάντα της. Την τράβηξε από τα πόδια πεζοδρόμια και βγήκαν μαζί σε έναν πιο ανοιχτό χώρο.

Το ασπρόμαυρο ταξί ήταν παρκαρισμένο πίσω από τους ξεφτισμένους φοίνικες που είχε δει πριν από λίγο. Δυο παιδιά με κουρελιασμένα ρούχα έγερναν πάνω του βαριεστημένα. Όταν τον είδαν, σηκώθηκαν κι άπλωσαν τα χέρια τους. Ο νεαρός έριξε από ένα νόμισμα στην κάθε χούφτα, τα έδιωξε και άνοιξε την πόρτα.

Η Λία μπήκε και σωριάστηκε ανακουφισμένη στο πίσω μέρος. Οι σουσέτες του καθίσματος ήταν διαλυμένες και το βρόμικο παραγέμισμα εξείχε από μια μεγάλη σχισμή στο φτηνό, πλαστικό κάλυμμα. Το εσωτερικό μύριζε καπνό τσι-

γάρου και φτηνό αποσμητικό χώρου. Μα πάνω από όλα μύριζε ιδρώτα και οσμές από τους ανθρώπους που το είχαν χρησιμοποιήσει.

Ο οδηγός άναψε τη μηχανή, γκάζωσε και όρμησαν μπροστά με δύναμη. «Πού πας;» τη ρώτησε απρόσμενα στα αγγλικά.

Έβγαλε ένα χαρτί από την τσέπη του τζιν της, το ξεδίπλωσε και του το έδωσε.

«Γιατί πας εκεί; Παλιά, βρόμικη συνοικία», της είπε ξινίζοντας τα μούτρα του. Ύστερα χαμογέλασε ανακουφιστικά. «Είσαι τυχερή όμως. Ξέρω καλύτερο μέρος. Ξέρω καλό, φτηνό ξενοδοχείο», της είπε κοιτώντας την από το σπασμένο και κολλημένο με λευκοπλάστη καθρεφτάκι του.

«Θα πάμε εκεί που γράφει το χαρτί», του είπε απότομα προσπαθώντας να κόψει την κουβέντα.

Ο οδηγός δεν επέμεινε κι έτσι έγειρε αποκαμωμένη στο ξεκοιλιασμένο κάθισμα κι άρχισε να παρατηρεί τα πάντα γύρω της. Το πρόσωπό της ήταν ανέκφραστο, αλλά προσπαθούσε να τιθασεύσει τη φουρτούνα στο μυαλό της. Το μόνο που σκεφτόταν όταν πήρε την απόφασή της ήταν να φύγει μακριά και να μείνει μακριά, να καταφέρει να δράσει κρυφά και να αντιμετωπίσει το πρόβλημά της. Αλλά τώρα δεν είχε ιδέα πώς να χειριστεί αυτό το μέρος και τους ανθρώπους του. Και κανείς δεν ήξερε πού βρισκόταν, κανείς δεν την περίμενε.

«Με λένε Ναφούζ», άκουσε ξαφνικά τη φωνή του οδηγού. Το χαμόγελό του πλάτυνε καθώς την κοιτούσε από το ραγισμένο καθρεφτάκι. «Από πού είσαι;»

«Από την Ελλάδα».

«Έχεις φίλο στην Αλεξάνδρεια;»

Εκνευρίστηκε προς στιγμή από την αναίδειά του, μα έπειτα, κοιτώντας το πλατύ χαμόγελό του, γέλασε κι αυτή. Κάπως περιφρονητικά είναι η αλήθεια.

«Πρώτη φορά έρχομαι στη ζωή μου».

«Εγώ θα γίνω φίλος σου».

«Στα όνειρά σου ίσως...»

Το ενθουσιασμένο γέλιο του Ναφούζ πλημμύρισε όλο το ταξί. Χτύπησε με δύναμη τα χέρια του στο τιμόνι, σαν να ήταν ό,τι πιο αστείο είχε ακούσει ποτέ.

«Εγώ κάνω συνέχεια όνειρα. Όνειρα είναι φτηνά. Όνειρα είναι τζάμπα».

Δεν του απάντησε περιμένοντας η αφωνία της να κάνει ό,τι δεν είχε κατορθώσει η ατάκα της. Να φέρει τη σιωπή. Να μπορέσει να χαθεί στις σκέψεις της. Είχε, φυσικά, ξαναταξιδέψει στο εξωτερικό, όμως ποτέ δεν είχε δει ένα τέτοιο χάος από ανθρώπους, τσιμέντο και σκόνη. Καθώς πλησίαζαν στο κέντρο της πόλης, χάζευε τα κάθετα στον μεγάλο δρόμο στενά. Παρά το περασμένο της ώρα, φεγγερές λωρίδες από τις ανοιχτές πόρτες φώτιζαν γυναίκες με μαύρες μαντίλες που κάθονταν στα σκαλοπάτια. Στα παρκάκια και στα πεζοδρόμια, καθισμένοι σε καφάσια αναψυκτικών ή οκλαδόν στις λερές πλάκες, ομάδες αντρών κουβέντιαζαν και χειρονομούσαν ζωηρά ρουφώντας τους ναργιλέδες τους. Σκυλιά τριγύριζαν μυρίζοντας τις στοίβες των σκουπιδιών που υψώνονταν στις γωνίες και πλανόδιοι έμποροι φώτιζαν τα καρότσια τους με δυνατές λάμπες αερίου καθώς εξυπηρετούσαν πελάτες που ψώνιζαν φιστίκια, χουρμάδες και αναψυκτικά.

«Πολύς κόσμος έξω τέτοια ώρα».

«Τώρα βγαίνει ο κόσμος εδώ. Το βράδυ η ζέστη χάνεται για λίγο, τις άλλες ώρες ο ήλιος καίει», της εξήγησε κι έπει-

τα, παίρνοντας θάρρος, επανήλθε απτόητος στην προηγούμενη κουβέντα του. «Τι φίλους έχεις εδώ στην Αίγυπτο;»

Είτε ήταν απλώς αδιάκριτος, είτε νοιαζόταν. Τη Λία δεν την ενδιέφερε τίποτε από τα δύο. Έτσι, έριξε το βλέμμα της έξω από το αυτοκίνητο και έμεινε σιωπηλή.

Άφησαν τη λεωφόρο Γκαμάλ Αμπντ-ελ-Νάσερ και μπήκαν σε μικρότερους δρόμους, που ολοένα και στένευαν. Ο τελευταίος ήταν τόσο στενός, ώστε μόλις που χωρούσε ένα αυτοκίνητο και ο Ναφούζ σταμάτησε το ταξί όταν δεν μπορούσε να προχωρήσει άλλο. Μια πέτρινη κολόνα τους έφραζε τον δρόμο. Λίγο παρακάτω, στο στενό καλντερίμι, υπήρχαν μερικά σκαλιά που οδηγούσαν σε μια σκαλιστή πόρτα.

«Εκεί είναι», της ανακοίνωσε και της έδωσε πίσω το χαρτί με τη διεύθυνση.

Η Λία περιεργάστηκε μέσα από το αυτοκίνητο το στενό σοκάκι με τις τραχιές πέτρες και την πόρτα στο βάθος. Στο αχνό φως της λάμπας του δρόμου έβλεπε ότι ήταν βαμμένη μπλε, αλλά η παλιά μπογιά είχε σκάσει και άφηνε να φανεί από κάτω το ξύλο, ανοιχτό γκρι, ξεθωριασμένο από τον ήλιο. Μάζεψε το κουράγιο της.

«Ωραία. Πόσα θες;»

«Εξήντα λίρες».

«Εξήντα; Με περνάς για ηλίθια; Όλοι οι ταξιδιωτικοί οδηγοί γράφουν πως η διαδρομή από το αεροδρόμιο στην πόλη κοστίζει τριάντα λίρες».

«Από αεροδρόμιο εξήντα», επέμεινε σταθερά ο Ναφούζ χωρίς να χαμογελά διόλου.

«Τριάντα πέντε», είπε και έβγαλε λίγα λιγδιασμένα χαρτονομίσματα από το μικρό πάκο που είχε πάρει όταν άλλαξε τα ευρώ της στο αεροδρόμιο.

Ο Ναφούζ δε μίλησε. Έβαλε όπισθεν και πάτησε το γκάζι.

«Πού πας;» ούρλιαξε η Λία.

«Πίσω στο αεροδρόμιο».

«Τι;»

«Ή εξήντα ή πίσω».

«Περίμενε. Σαράντα».

«Εξήντα», επανέλαβε ο Ναφούζ και το ταξί άρχισε να κινείται προς τα πίσω.

«Σαράντα πέντε».

Το ταξί είχε φτάσει πια στην κάτω γωνία του στενού δρόμου.

«Περίμενε, άνθρωπέ μου!»

«Εξήντα».

«Εντάξει, εντάξει!»

Το ταξί σταμάτησε. Του έδωσε τα χαρτονομίσματα, ο Ναφούζ τα μέτρησε, έβαλε πάλι πρώτη και οδήγησε ξανά μέχρι τη μικρή κολόνα. Βγήκε από το ταξί, πήρε την τσάντα της, έκανε τον γύρο του αυτοκινήτου και της άνοιξε την πόρτα.

«Καλό βράδυ, ο Αλλάχ να φωτίζει τον δρόμο σου», της ευχήθηκε.

«Να μου λείπει αν είναι να μου στοιχίζει εξήντα λίρες κάθε φορά», του απάντησε.

Άφησε την τσάντα της στις σκονισμένες πλάκες του καλντεριμιού, έκανε μια υπόκλιση, μπήκε στο ταξί του κι έβαλε μπροστά τη μηχανή.

«Μήπως θες να περιμένω;» της φώναξε από το ανοιχτό του παράθυρο. «Μήπως δε βρεις κανέναν και...»

«Καληνύχτα», τον έκοψε νευριασμένη ακόμη.

«Πάντως αν θες φίλο εδώ, μπορείς να με βρεις στο μιντάν, στην πλατεία Σαάντ Ζαγλούλ. Εκεί περιμένω συνήθως πελάτες. Ρώτα για τον Ναφούζ, όλοι με ξέρουν».

Η Λία παραλίγο να χαμογελάσει με την επιμονή του. Μα ύστερα θυμήθηκε την απώλεια των εξήντα λιρών και συνοφρυώθηκε ξανά. Σήκωσε την τσάντα της και προχώρησε στο καλντερίμι, ενώ το ταξί μούγκριζε στο βάθος του στενού δρόμου.

Όταν τα φώτα του χάθηκαν, εκείνη έφτασε μπροστά στο σπίτι κι ανέβηκε αργά τα σκαλιά. Στην πόρτα δεν υπήρχε ούτε κονδούνι ούτε ρόπτρο. Έσφιξε τη γροθιά της και τη χτύπησε πάνω στην ξεφλουδισμένη μπογιά. Επανέλαβε αρκετές φορές με περισσότερη δύναμη, με μεγαλύτερη ανησυχία. Σε κάθε αναπάντητο χτύπημα την έζωναν ολοένα και περισσότερο τα φίδια. Τα χρήματά της ήταν λιγοστά, ούτε λόγος για εισιτήριο επιστροφής, αν είχε κάνει λάθος, θα βρισκόταν σε απελπιστική κατάσταση.

Ξαφνικά η πόρτα άνοιξε τρίζοντας. Η Λία ξαφνιασθηκε τόσο, που ασυναίσθητα τσίριξε. Μπροστά της στεκόταν ένας πανύψηλος, χοντρός άντρας, με ένα λευκό, ολόσωμο φόρεμα.

«Είμαι η Λία Αντωνιάδη, η κόρη της Εύας», ψέλλισε μόλις κατάφερε να συμμαζέψει την τρομάρα της. «Ήρθα να δω τη γιαγιά μου».

Ο άντρας την παρατήρησε για λίγο με γουρλωμένα μάτια, ύστερα τα έκλεισε ελαφρά κοιτώντας το ρολόι του και τέλος αναστέναξε αργά και κάπως επιτηδευμένα.

«Ξέρω... Έχω δει φωτογραφίες...» δήλωσε παραμερίζοντας ελαφρά.

Η Λία μπήκε στο σπίτι και κοίταξε γύρω. Η πρώτη εντύπωσή της ήταν πως είχε βρεθεί στο εσωτερικό κάποιας εκκλησίας. Πέτρινο πάτωμα, πολυκαιρισμένη ξυλεπένδυση, φως από αναμμένα κεριά μέσα σε κόκκινες λάμπες. Ο αέρας μύριζε λιβάνι και πικάντικα αρώματα.

«Τέτοια ώρα η κυρία βρίσκεται στο δωμάτιό της κι αναπαύεται», την πληροφόρησε παγερά ο πελώριος άντρας με μια ασυνήθιστα ψιλή φωνή. «Μήπως είναι καλύτερα να έρθετε αύριο το πρωί πάλι;»

«Δε θέλω να την ενοχλήσω. Κανέναν δηλαδή δεν ήθελα να ενοχλήσω, ούτε εσάς... Και λυπάμαι για τη φασαρία... Όμως, ήρθα τόσο δρόμο από την Αθήνα για να τη δω... Πρέπει να τη δω... Και η αλήθεια είναι πως δεν έχω πού να πάω... Δεν ξέρω κανέναν εδώ, τώρα έφτασα...»

Νέος αναστεναγμός, ακόμη βαρύτερος από τον προηγούμενο. «Ακολουθήστε με».

Προχώρησαν στον μακρύ διάδρομο, πέρασαν κάτω από μια αψίδα κι έφτασαν σε μια ξύλινη σκάλα. Την ανέβηκαν και διέσχισαν έναν δεύτερο διάδρομο που φωτιζόταν αχνά. Ήταν ένα μέρος γεμάτο σκιές και ψιθύρους και η Λία αισθάνθηκε ένα ρίγος να διατρέχει τη ραχοκοκαλιά της παρά τη ζέστη.

Ο άντρας σταμάτησε σε μία κλειστή πόρτα, δίφυλλη, με μεταλλικά ελάσματα και διακοσμητικά καρφιά. Το πρόσωπό του μαλάκωσε, έσκυψε και αφουγκράστηκε όλο έγνοια. Δεν ακουγόταν τίποτε από το εσωτερικό κι έτσι σήκωσε το μάνταλο και την άνοιξε αθόρυβα.

Ένα φως έκαιγε μέσα σε κόκκινο γυαλί, δίπλα σε ένα σκαλιστό ντιβάνι κολημένο στον τοίχο, κάτω από ένα μεγάλο παράθυρο με ξύλινο καφασωτό, σαν αυτά που έβλεπε στα ντοκιμαντέρ του National geographic για τις αραβικές χώρες. Πάνω στα κεντητά μαξιλάρια ήταν μισοξαπλωμένη μια ηλικιωμένη γυναίκα με τα μάτια κλειστά. Στο κιλίμι δίπλα στο ντιβάνι, βρισκόταν πεσμένο ένα άδειο ποτηράκι με περίεργες καμπύλες και ασημένια θήκη.

Η Λία μπήκε στο δωμάτιο κάνοντας ένα βήμα μπροστά και η ηλικιωμένη γυναίκα άνοιξε τα μάτια της.

Ονειρεύομαι; Ποια είναι αυτή; Κάποια που ήξερα παλιά; Που θάφτηκε κάτω από την άμμο και τη σκόνη του χρόνου; Φοβάμαι αυτά τα φαντάσματα που ξεπηδάνε από το παρελθόν κι ο φόβος με κάνει να θυμώνω.

«Γιαμάλ; Τι θαρρείς ότι κάνεις; Μην αφήνεις ανθρώπους να μπαينوβγαίνουν εδώ μέσα λες κι είναι παζάρι».

Ο Γιαμάλ δε μιλάει. Γονατίζει, σηκώνει το ποτήρι από το πάτωμα και το τοποθετεί προσεκτικά πάνω σε έναν επάργυρο δίσκο αφημένο στο καφετί κομοδίνο πίσω από το ντιβάνι. Τον παρατηρώ όσο μπορώ στο κόκκινο φως της λάμπας. Κάτω από το κηλιδωμένο μέτωπό του, η έκφραση του προσώπου του δείχνει μεταμέλεια και θλίψη. Μετανιώνω αμέσως για την επίπληξή μου.

«Συγγνώμη, Γιαμάλ. Αλλά ποια είναι αυτή;»

Η κοπέλα, πολύ νέα και με αλλόκοτη όψη, με πλησιάζει.

«Είμαι η Λία...»

«Ποια;»

«Η εγγονή σου. Η κόρη της Εύας».

Η κόρη της Εύας; Άκουσα καλά; Μια θολή ανάμνηση ξεθάβεται από το πουθενά.

«Αποκλείεται!» φωνάζω απότομα κι ανασηκώνομαι από τα μαξιλάρια.

«Ναι, είμαι. Κι εσύ είσαι η γιαγιά Δανάη, η γιαγιά στην Αλεξάνδρεια».

«Δε σε θυμάμαι».

«Ούτε εγώ σε θυμάμαι. Την τελευταία φορά που σε είδα ήμουν έξι χρόνων». Είχες έρθει για τρεις μέρες και σε φιλοξενήσαμε μαζί με τη μαμά».

«Ξέρει πως βρίσκεσαι εδώ;»

Το κορίτσι ανοιγοκλείνει τα μάτια του. Τώρα που την παρατηρώ καλύτερα βλέπω πως δε μοιάζει με παιδί ή με έφηβη· είναι ολόκληρη γυναίκα, αλλόκοτη κάπως, αλλά γυναίκα. Είναι έντονα βαμμένη, έχει πολλά σκουλαρίκια στα αυτιά, έναν μικρό χαλκά στη μύτη της και μια γυμνή κοιλιά με ένα μικρό τατουάζ ανάμεσα στην μπλούζα και στο παντελόνι της.

«Βασικά όχι, δεν το ξέρει», μου απαντά μετά από μια μικρή σιωπή.

Περίμενε ίσως πως θα θυμώσω, μα δεν είμαι σε θέση ούτε γι' αυτό. Θέλω απλώς να φύγει. Να με αφήσει μόνη για να χαθώ ξανά στη μοναξιά και στις αναμνήσεις μου. Έτσι έχω μάθει, πολλά χρόνια τώρα.

Ο Γιαμάλ μαζεύει και τακτοποιεί το ποτηράκι στον δίσκο και στρώνει όπως μπορεί τα μαξιλάρια και τη βαμβακερή κουβέρτα που έχω ριγμένη πάνω στο αποστεωμένο, γεροντικό κορμί μου. Τώρα στέκεται από πάνω μου σαν προστατευτικό βουνό.

«Μαντάμ Δανάη, είναι νωρίς ακόμη, πολύ νωρίς για να σηκωθείτε...» ψελλίζει και κοιτάει το καφασωτό. Τα σκαλισμένα αστέρια και τα μισοφέγγαρά του είναι κατασκότεινα. «Πρέπει να κοιμηθείτε λίγο».

«Το ξέρω», του λέω ξερά κι έπειτα απευθύνομαι ξανά στην κοπέλα. «Δεν ξέρω τι γυρεύεις εδώ. Μα μη λογαριάζεις να μείνεις, θα φύγεις αφού μου πεις για ποιο λόγο ήρθες. Όχι αμέσως, τώρα είμαι κουρασμένη, θα τα πούμε το πρωί».

Ο Γιαμάλ κινείται, τη σπρώχνει ανεπαίσθητα προς την

ανοιχτή πόρτα. Πριν βγουν, με ρωτάει χαμηλότονα. «Να σας στείλω την Άμπλα Μεχέκ;»

«Όχι», του απαντάω κοφτά και τελεσίδικα.

Δε θέλω να με ξεντύσει και να με βάλει να ξαπλώσω στο μεγάλο κρεβάτι. Θέλω να μείνω εδώ, δίπλα στο καφασωτό, με τους ήχους και τις σκιές της καλοκαιρινής νυχτιάς, έτσι να αποκοιμηθώ για λίγο. Γέρνω λιγάκι στο πλευρό και δείχνω το κορίτσι.

«Βάλ' την απλώς να στρώσει ένα κρεβάτι για την... Πώς εί-
πες ότι σε λένε;»

«Λία».

Λία. Μάλιστα. Τώρα θυμάμαι γιατί η Εύα δεν ήθελε το δικό μου όνομα για την κόρη της. Θυμάμαι και πονάω. Τινάζω έντονα το κεφάλι μου για να διώξω την επώδυνη σκέψη και κοιτάω τον Γιαμάλ.

«Ένα κρεβάτι και φαγητό αν θέλεις», δίνω την εντολή μου και χαμηλώνω τα βλέφαρά μου. «Ευχαριστώ, Γιαμάλ. Καληνύχτα, Λία».

Η κοπέλα προσπαθεί να χαμογελάσει καθώς με καληνυχτίζει. Ο Γιαμάλ χαμηλώνει το κεφάλι, βγαίνει έξω και κλείνει μαλακά την πόρτα.

Απομένω ολομόναχη να κοιτάζω τις κοκκινωπές αντανάκλασεις της λάμπας, βλέποντας πρόσωπα, ακούγοντας φωνές.

Όχι, όχι, μην ανησυχείς καθόλου. Απλώς αναρωτιόμουν μήπως ήταν μαζί με τη Γιώτα. Ευχαριστώ πάντως», είπε η Εύα κι έκλεισε το τηλέφωνο.

Αναστέναξε και κοίταξε τη δερμάτινη ατζέντα που είχε ανοιγμένη πάνω στα πόδια της. Όμως δεν είχαν απομείνει άλλα νούμερα να πάρει. Είχε τηλεφωνήσει παντού, αλλά καμιά από τις φίλες της Λίας, ή τους γονείς τους, δεν την είχε δει. Ή τουλάχιστον καμιά από τις φίλες που ήξερε η ίδια.

Ο Σταύρος την κοίταξε πάνω από την εφημερίδα που κρατούσε. «Είναι είκοσι ετών πια, Εύα. Καιρός να αναλάβει τη ζωή της. Δεν μπορείς να στέκεσαι συνεχώς μπροστά της σαν ασπίδα, να ελέγχεις και να καθοδηγείς κάθε της βήμα».

«Δε νομίζω πως κάνω κάτι τέτοιο», του είπε ήρεμα. «Αυτό πιστεύεις;»

Ο Σταύρος ξεφύσησε και σούφρωσε τα χείλη του δείχνοντας τι πίστευε, μα δεν είπε τίποτε, σήκωσε απλώς την εφημερίδα και συνέχισε το διάβασμα.

Μέσα στη σιωπή, η Εύα ένιωσε το άγχος της να διαχέεται και να θολώνει την ατμόσφαιρα. Η αγωνία της βάραινε το στήθος, ένιωθε λες και στο μεγάλο σαλόνι δεν υπήρχε αρκετός αέρας για να γεμίσει τα πνευμόνια της και να ηρεμήσει το καρδιοχτύπι της. Ήξερε αυτό το αίσθημα του βάρους

και του επερχόμενου πανικού από παλιά, από τα παιδικά της χρόνια ακόμη, αυτό όμως δε μείωνε την επίδρασή του.

Πού βρισκόταν η Λία;

Τι είχε κάνει αυτή τη φορά;

Ποτέ δεν ένιωθε το ίδιο άγχος για τον Πέτρο, τον ετεροθαλή αδερφό της Λίας. Ο Πέτρος βρισκόταν πάντα εκεί που έπρεπε κι έκανε αυτά που έπρεπε.

Η κόρη της έλειπε από το προηγούμενο μεσημέρι. Είχε ξεγλιστρήσει από το σπíti χωρίς να πει κουβέντα σε κανέναν και τόσες ώρες μετά ούτε είχε επιστρέψει ούτε είχε κάψει κάποιο τηλεφώνημα.

Δίχως να πει κουβέντα, ανέβηκε τη σκάλα και βγήκε στον διάδρομο του επάνω ορόφου. Στο κεφαλόσκαλο δίστασε λίγο, μα έπειτα προχώρησε στο τέρμα του και στάθηκε μπροστά σε μια κλειστή πόρτα. Έγειρε για μια στιγμή στο κούφωμα σκεπτική κι έπειτα την άνοιξε και μπήκε στο δωμάτιο. Ήταν σκοτεινό και μάλλον αποπνικτικό από την κλεισούρα, έτσι όπως ήταν πάντα δηλαδή. Η εκκεντρικότητα και η ακαταστασία του δωματίου της Λίας ποτέ δεν έπαυε να την ξαφνιάζει. Ψαχούλεψε προσεκτικά στον τοίχο να βρει τον διακόπτη του ηλεκτρικού και τον άναψε.

Δεν έδωσε σημασία ούτε στα πεταμένα ρούχα ούτε στα ανάκατα σι ντι ούτε στα παρατημένα στο πάτωμα βιβλία του Έντγκαρ Άλαν Πόε, του Λάβκραφτ και της Τζίλιαν Φλιν. Έψαξε γύρω της μέρος για να καθίσει, αλλά δεν υπήρχε χώρος ελεύθερος ούτε καν για να περπατήσει. Ελίχθηκε ανάμεσα στα κουτιά και στα χαρτοκιβώτια, στις μουντζουρωμένες ζωγραφιές, στις σκισμένες σελίδες των περιοδικών και στα σκορπισμένα σωληνάκια των καλλυντικών, και κάθισε στην άκρη του ξέστρωτου κρεβατιού.

Κάθε γωνιά του δωματίου έδειχνε λεηλατημένη, τίποτα δεν ήταν στη θέση του, τα πάντα ήταν γεμάτα σκόνη και το πάτωμα γεμάτο χνούδια, αυτό πάντα τρέλαινε την Εύα, που είχε πάθος με την καθαριότητα και την τάξη. Ωστόσο τώρα η βρόμικη, χαοτική, υπερβολική ακαταστασία έδινε απλώς την εντύπωση ενός κενού που δεν εκνεύριζε, αλλά πάγωνε το μυαλό και την ψυχή της.

Γιατί η κόρη της είχε φύγει.

Αλλά δεν είχε πάει λίγες μέρες διακοπές στη Μύκονο, στην Ίο ή στη Σαντορίνη, όπως οι περισσότερες συνομήλικές της, ούτε είχε διαλέξει κάποιο πρόγραμμα Erasmus σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Η Λία δεν είχε ποτέ καλούς βαθμούς, δεν ήταν συνεπής, ήταν ξεγεραμένη, ήταν απροσάρμοστη, έκανε σκασιαρχεία, την απέβαλλαν συνέχεια. Περνούσε ατελείωτες ώρες κλεισμένη στο δωμάτιό της κι όποτε έβγαινε, μιλούσε μόνο όταν της απεύθυναν τον λόγο. Ο Σταύρος, αν και θετός της πατέρα, την πίεζε να πάρει αποφάσεις, να προγραμματίσει το μέλλον της, να καθορίσει την πορεία της και τη θέση της στον κόσμο. Συχνά έκανε το ίδιο και η Εύα, πολλές φορές φωνάζοντας δυνατά, άλλες βουρκώνοντας και κάποιες κλαίγοντας. Εκείνες τις στιγμές την έπιανε ταχυκαρδία κι εμφανιζόταν εκείνη η μόνιμη δυσκολία στην άρθρωση και στην εκφορά του λόγου που με τόσο κόπο πάλεψε να υπερνικήσει.

Όλες αυτές τις φορές η Λία τους κοιτούσε και τους δύο με το ίδιο απλάνες βλέμμα, ανοιγοκλείνοντας απλώς τα βαμμένα μαύρα μάτια της. Έδειχνε να βαριέται, στην καλύτερη περίπτωση. Στη χειρότερη εκνευριζόταν, σούφρωνε τα χείλη της, ρουθούνιζε δυνατά κι έπειτα σγκωνόταν κι έφευγε αφήνοντάς τους σύξυλους. Πάντα απορούσε με τη συμπεριφορά της, με

την αντικοινωνικότητα και την αγένειά της. Μα όσο κι αν είχε ψάξει, όσο κι αν είχε προσπαθήσει, ποτέ δεν κατάφερε να βρει μια εξήγηση για το τι πήγαινε στραβά με την κόρη της.

Ή με εμένα, σκέφτηκε η Εύα.

Η Λία άνοιξε τα μάτια της. Δυνατό φως έμπαινε από το τοξωτό παράθυρο πλημμυρίζοντας το γυμνό δωμάτιο, τόσο που ο αέρας έμοιαζε σχεδόν συμπαγής από τα σωματίδια της σκόνης που αιωρούνταν. Δεν την είχε ξυπνήσει το φως όμως, αλλά μια ξαφνική ψαλμωδία που ξεχυνόταν από τα ανοιχτά παραθυρόφυλλα. Πέταξε το σεντόνι από πάνω της και σηκώθηκε να κοιτάξει. Τα μάτια της γούρλωσαν από την έκπληξη.

Στον στενό δρόμο κάτω από το σπίτι, ένα σωρό άντρες σε σειρές γονάτιζαν σε χαλάκια απλωμένα στο καλντερίμι, πιέζοντας το μέτωπό τους στο έδαφος. Έμοιαζαν σαν θάλασσα έτσι όπως έγερναν και ανασηκώνονταν, με τα κύματά της να παίρνουν άσπρο και γκρι χρώμα από τις κελεμπίες τους.

«Αλλάχου άκμπαρ, έσχεδου εν-λα ιλλάχε, ιλ-λαλλάχ...*» ακούστηκαν οι λαρυγγικοί φθόγγοι του καλέσματος για το εζάν, την προσευχή, από το κοντινό τέμενος, αλλά κι από άλλα, δεκάδες σημεία, σε ολόκληρη την πόλη.

Λίγα λεπτά αργότερα, οι άντρες ανακάθισαν κι έπειτα σηκώθηκαν όρθιοι ταυτόχρονα. Τα χαλάκια μαζεύτηκαν γρήγορα και η κίνηση αποκαταστάθηκε αμέσως. Ξυπόλυτα παι-

* «Ο Θεός είναι ύψιστος, ομολογώ και επιβεβαιώνω ότι δεν υπάρχει άλλος λατρευόμενος Θεός εκτός απ' τον Αλλάχ». Είναι η αρχή του καλέσματος της προσευχής στον μουσουλμανικό κόσμο, η οποία γίνεται πέντε φορές την ημέρα από τον μουεζίνη.

διά άρχισαν να παίζουν κυνηγητό στον δρόμο, γυναίκες εμφανίστηκαν καλυμμένες με τσαντόρ και άντρες άρχισαν να σέρνουν βιαστικά καρότσια με κάθε λογήςπραμάτειες, από φουστάνια και κατσαρολικά, μέχρι χουρμάδες και ψωμιά.

Βλέποντάς τα, συνειδητοποίησε πόσο πολύ πεινούσε και απόστρεψε το βλέμμα της από το περίεργο θέαμα. Έκλεισε το παράθυρο και το καφασωτό, πλησίασε στην πόρτα του δωματίου κι αφουγκράστηκε. Το σπίτι ήταν πολύ ήσυχο παρά τον ορυμαγδό της κίνησης και των φωνών απ' έξω. Όταν οι πόρτες και τα παράθυρα ήταν κλειστά, οι χοντροί πέτρινοι τοίχοι το προστάτευαν όχι μόνο από τη ζέστη, αλλά και από τη φασαρία.

Άνοιξε την πόρτα, βγήκε σε έναν φαρδύ, μισοσκότεινο διάδρομο και βρέθηκε αντιμέτωπη με τη Μεχέκ, που την περιεργαζόταν από το ενάμιση μέτρο ύψος της.

«Καλημέρα», της είπε πρόσχαρα, κάτι μάλλον περίεργο για τη Λία, αφού δεν είχε περάσει καλά καλά μια ώρα που είχε ξυπνήσει.

«Σαμπάχ ελ-χερ...» της ανταπέδωσε την καλημέρα η ηλικιωμένη με αχνή φωνή που μόλις ακούστηκε.

Το πρόσωπό της έμοιαζε με φλοιό καρυδιού, και στο χρώμα και στην υφή. Δε χαμογελούσε διόλου, αλλά οι βαθιές ζάρες στις άκρες των ματιών και των χειλιών της έδειχναν καλοσυνάτη πρόθεση.

«Ψάχνω τη γιαγιά μου».

Δίχως να πει άλλη κουβέντα, η Μεχέκ έκανε νόημα στη Λία να την ακολουθήσει. Λίγα μέτρα πιο πέρα, έφτασαν σε ένα άνοιγμα που προστατευόταν από μια κουρτίνα με πολύχρωμες χάντρες κι έδειξε προς τα έξω. Η Λία την ευχαρίστησε με ένα κούνημα του κεφαλιού της και βγήκε στο δυνατό φως της μέρας.

«Ω, τι όμορφο...»

Στην καρδιά του παλιού αιγυπτιακού σπιτικού υπήρχε μια μικρή αυλή προστατευμένη από τα αδιάκριτα βλέμματα. Ήταν περικυκλωμένη από πλίθινους τοίχους και τικουάζ πλακάκια. Στις τέσσερις γωνίες υπήρχαν μεγάλες κεραμικές γλάστρες με αναρριχητικά φυτά και στο κέντρο της ένα σιντριβάνι στολισμένο με μικρές πράσινες πέτρες, σαν ψηφιδωτό. Μια λωρίδα φωτός έκοβε στα δύο την αυλή και στη σκιά βρισκόταν στημένη μια πάνινη πολυθρόνα. Εκεί καθόταν η γιαγιά της και την παρατηρούσε. Τα λεπτά γκριζα μαλλιά της ήταν πιασμένα με δυο αλαβάστρινα χτένια και φορούσε μια μεταξωτή ρόμπα με ιριδίζουσες ρίγες. Έμοιαζε λιγότερο κουρασμένη από το προηγούμενο βράδυ, ωστόσο το ύφος της έδειχνε και πάλι δυσαρεστημένο.

Η Λία απόμεινε σκεπτική. Ήθελε να βρει έναν τρόπο να μείνει, όχι μόνο επειδή ήταν το τελευταίο της καταφύγιο και η μόνη διέξοδος της, αλλά κι επειδή όλα –οι δαιδαλώδεις δρόμοι, το μυστηριώδες σπίτι, η πολύβουη ζωή στο σοκάκι– φάνταζαν τώρα εξωτικά και συναρπαστικά. Θα έπρεπε λοιπόν να βρει τις κατάλληλες λέξεις για να γίνει αρεστή· κάτι που ενδεχομένως θα έκανε για πρώτη φορά στη ζωή της.

«Γεια», είπε όλο κι όλο εντέλει.

«Δεν έχεις κανονικά ρούχα;»

«Αυτά είναι», της απάντησε απορημένη, δείχνοντας το σορτς και το μπουστάκι της.

«Με τα εσώρουχα έχεις μάθει να τριγυρνάς στα ξένα σπίτια;»

Το κορίτσι είναι πάλι εδώ μπροστά μου, με τα ίδια άσχημα και ξεδιάντροπα ρούχα. Ένα σκονισμένο μαύρο παντελονάκι πιασμένο στη μέση με μια χοντρή παραμάννα. Από πάνω φοράει ένα επίσης μαύρο μπλουζάκι τόσο κοντό, που η άσπρη κοιλιά της βρίσκεται σε κοινή θέα. Οι σόλες των τεράστιων παπουτσιών της είναι τουλάχιστον δέκα πόντους ψηλές. Έχει δεκάδες μπακιρένια δαχτυλίδια στα χέρια και στα αυτιά της, ενώ ένας μικροσκοπικός χαλκιάς κρέμεται από τη μύτη της. Με κοιτάζει τινάζοντας προκλητικά το σαγόνι της, μα δεν απαντά στην ερώτησή μου.

«Κανονικά ρούχα είναι», λέει στο τέλος.

«Δεν είναι καθώς πρέπει».

Τραβάει προς τα κάτω το μπλουζάκι της. «Είναι πολύ κοντό;» ρωτάει.

Με κουράζει αυτή η κουβέντα· κάθε περιττή κουβέντα. Ένα άσπρο, λεπτό σάλι είναι διπλωμένο στην άκρη της πολυθρόνας μου. Της το πετάω. Το πιάνει και το στριφογυρνάει σαν ταυρομάχος πριν το τυλίξει γύρω της, κρύβοντας το εκτεθειμένο μέρος του κορμιού της.

«Κάθισε», της λέω και της δείχνω το ξύλινο σκαμνί δίπλα από την πολυθρόνα μου.

«Δεν ξέρω πώς να σε αποκαλώ. Δε σε γνωρίζω τόσο καλά ώστε να σε λέω γιαγιά. Είσαι βέβαια, αλλά...»

«Με λένε Δανάη».

«Έτσι θες να σε φωνάζω;»

Όπως είπα και πριν, σιχαίνομαι τις περιττές κουβέντες. Τα τελευταία χρόνια προσπαθώ να τις περιορίζω όσο μπορώ. Νεύω απλώς το κεφάλι μου καταφατικά.

«Έχεις πει στη μητέρα σου πού βρίσκεσαι;»

Το κορίτσι κάνει το ίδιο, αλλά νεύοντας αρνητικά.

«Θα πρέπει να γυρίσεις αμέσως πίσω. Το καταλαβαίνεις, έτσι δεν είναι;» τη ρωτάω χωρίς επί της ουσίας να περιμένω απάντηση. «Είναι πολύ άβολο που εμφανίστηκες έτσι απρόσκλητη στο σπίτι μου. Πρέπει να φύγεις με το επόμενο αεροπλάνο».

«Είναι την άλλη εβδομάδα».

«Μια πτήση μόνο την εβδομάδα;» ρωτάω και την κοιτάω δύσπιστα.

«Από το Κάιρο έχει καθημερινά. Από την Αλεξάνδρεια όμως όχι».

Αναστενάζω. Καταλαβαίνω κι εγώ ότι δεν μπορώ να τη στείλω στην πρωτεύουσα μόνη της. Ιδιαίτερα μετά τα όσα τραγικά έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια στην Αίγυπτο.

«Θα τηλεφωνήσεις στη μητέρα σου. Να την ενημερώσεις πως βρίσκεσαι εδώ και να της πεις να έρθει να σε μαζέψει».

Με κοιτάει χωρίς να μιλά. Είναι συνοφρυωμένη, τα μάτια της είναι οργισμένα, μα παρ' όλα αυτά προσπαθεί να χαμογελάσει, να δείξει άνετη κι ευχάριστη.

«Καλά, θα πάρω. Αλλά πρώτα να φάω κάτι αν γίνεται», λέει στο τέλος, μα είναι εμφανές πως το κάνει αφενός για να μη με δυσχαρεστήσει, αφετέρου για να κερδίσει χρόνο. «Πεινάω πολύ, έχω να φάω από χτες».

«Θα φέρουν τώρα πρωινό. Θα φάμε μαζί εδώ στην αυλή», της λέω και χτυπάω τα χέρια μου.

Τα μάτια της Λίας λάμπουν βλέποντας το φαγητό που φέρνει η γεμάτη περιέργεια Μεχέν κι ο παρεξηγημένος από χτες Γιαμάλ. Ένα μεγάλο πιάτο με μοβ σύκα και μελωμένους χουρμάδες, μια γαβάθα με πηχτό γιαούρτι, ένα βάζο χρυσό μέλι, ένα καλάθι με φρεσκοψημένες πίτες, ένα μπολ με μολοχία, την πράσινη σουπά από αιγυπτιακό σπανάκι, και τέλος ένα

μικρό πιάτο με μικρά Ουμ Άλι, πιτούλες γεμισμένες με κρέμα και περιχυμένες με σιρόπι.

«Δυστυχώς δεν έχω γάλα, δεν ήξερα πως θα είχα για μουσαφίρη ένα παιδί. Μπορείς να πιεις τσάι αν θες».

«Δεν είμαι παιδί. Και το τσάι είναι εντάξει, ευχαριστώ», λέει και πέφτει με τα μούτρα στο φαγητό.

Δε μου φαίνεται περίεργο. Παρά τα μαύρα από το χοντρό μολύβι μάτια της και το σκούρο μοβ κραγιόν στα χείλη της, το πρόσωπό της είναι στρογγυλό, τα μάγουλά της φουσκωμένα και ροδαλά.

«Τι περίεργο τσάι είναι αυτό;» λέει μόλις κάπως χορταίνει, αφήνοντας κάτω τα μαχαίροπίρουνα.

«Λέγεται καρκαντί. Είναι αποξηραμένος ιβίσκος, μοιάζει με φραγκοστάφυλο».

Το κορίτσι φέρνει το ασημένιο φλιτζάνι στα χείλη του και ρουφάει μια μικρή, διερευνητική γουλιά. Έπειτα άλλη μία κι άλλη μία.

«Πρέπει να το πίνεις σιγά σιγά. Αλλιώς χάνεται το άρωμα».

«Είναι θεσπέσιο», λέει κι αφήνει το φλιτζάνι κάτω. «Ποπό! Λες και βρίσκομαι σε διαφορετικό, άγνωστο κόσμο. Μα τι λέω», μονολογεί, «είναι όντως ένας διαφορετικός κόσμος. Η ένδοξη Αραβία!»

«Τι;»

«Αυτό που είπα;» ρωτάει σκύβοντας πάνω από το ξύλινο τρίποδο και χώνοντας άλλη μια μπουκιά στο στόμα της. «Είναι από βιβλίο ή ταινία, δε θυμάμαι. Ούτε κι εγώ ξέρω πώς μου ήρθε. Κάπου το διάβασα ή το είδα, στον *Λόρενς της Αραβίας* ίσως. Ξέρεις τώρα πώς είναι αυτά. Μερικά πράγματα χωρίς σημασία, στίχοι από τραγούδια ή σκηνές από ταινία, σου κολλάνε στο μυαλό χωρίς να το θέλεις. Κι άλλα πά-

λι που πρέπει να θυμάσαι χάνονται όσο κι αν προσπαθείς».

«Αν έχουν σημασία, πάντα τα θυμάσαι».

«Εξαργτάται τι θεωρείς πως έχει σημασία. Πάντως έχεις δικιο, πολλά πράγματα που πρέπει να θυμόμαστε χάνονται, τα ξεχνάμε. Κι εγώ το παθαίνω. Ειδικά στις εξετάσεις...»

Το κορίτσι γελάει, μα γρήγορα σοβαρεύει βλέποντας την έκφρασή μου.

«Είπα κάτι που δεν έπρεπε;» ρωτάει ξαφνιασμένη και δαγκώνει αμήχανα τα χείλη της.

«Αυτό που είπες πριν, για τα πράγματα που χάνονται. Έχω αρχίσει να ξεχνάω...»

«Θα πρέπει να σε φοβίζει αυτό μερικές φορές».

«Πραγματικά», ψελλίζω. «Δεν ξέρεις πόσο. Η μνήμη είναι ό,τι μου έχει μείνει, άλλο δεν έχω», της εξομολογούμαι αναπάντεχα και νιώθω τα δάκρυα να γεμίζουν τις ρυτίδες κάτω από τα μάτια μου.

Είχαν σωπάσει και οι δύο, μέχρι που τα δάκρυα στέρεψαν στα μάτια της γιαγιάς της. Έμεινε μόνο ο ήχος του νερού που κυλούσε από τη μικρή κρήνη και χυνόταν στην πράσινη κι-στέρνα πλημμυρίζοντας τη μικρή αυλή. Ο ήλιος είχε ανεβεί κι άλλο στον ουρανό και τώρα η λεπτή λωρίδα είχε μεγαλώσει και το μισό δάπεδο τσουρουφλιζόταν.

Η Δανάη έβγαλε ένα κεντητό μαντιλάκι από το μανίκι της και το λεπτό άρωμα του τριαντάφυλλου διαχύθηκε στην αυλή. Σκούπισε προσεκτικά τα μάτια και τα χείλη της και το έβαλε προσεκτικά πάλι πίσω. Έπειτα σήκωσε το πρόσωπό της και κοίταξε τη Λία κατάματα. «Λοιπόν. Έφαγες αρκετά.

Τώρα ήρθε η ώρα για εκείνο το τηλεφώνημα. Ο Γκαμάλ θα σου δείξει πού είναι το τηλέφωνο του σπιτιού», της είπε και χτύπησε τις παλάμες των χεριών της καλώντας τον.

Ο μυστηριώδης, μελαιψός άντρας πρόβαλε αμέσως, λες και παραμόνευε πίσω από το σιντριβάνι κι έσκυψε πάνω από την πολυθρόνα της Δανάης για να ακούσει τι είχε να του πει. Ο σεβασμός ήταν φανερός στη στάση του σώματός του και η στοργή στο ύφος του. «Δυστυχώς δε λειτουργεί», της είπε σουφρώνοντας τα χείλη του.

«Ακόμη;»

«Με διαβεβαίωσαν πως σήμερα το μεσημέρι, το αργότερο μέχρι το απόγευμα, η βλάβη θα έχει αποκατασταθεί. Δεν είναι μόνο το δικό μας τηλέφωνο εκτός λειτουργίας. Ολόκληρο το Αταρίν και το Μοχάρεμ Μπέη δεν έχουν επίσης».

«Έχεις κινητό τηλέφωνο;» ρώτησε την εγγονή της. «Εσείς οι νέοι έχετε από ένα σε κάθε χέρι».

«Δεν έχω ούτε μπαταρία ούτε μονάδες. Είναι άχρηστο. Όχι ότι με χαλάει αυτό δηλαδή».

«Ορίστε;»

«Δε με πειράζει», της εξήγησε η Λία.

«Γκαμάλ;»

«Μάλιστα, κυρία».

«Μπορείς να με μετακινήσεις λίγο πιο κοντά στον τοίχο; Ο ήλιος θα φτάσει στην πολυθρόνα μου σε λίγο και, μα τα χίλια λουτρά της Κλεοπάτρας, δεν τον αντέχω άλλο, τον έχω σιχαθεί».

Ο Γκαμάλ έσκυψε με προσοχή και με φροντισμένες κινήσεις πήρε στην αγκαλιά του ολόκληρη την πολυθρόνα και την κουβάλησε μέχρι την άκρη της αυλής, κοντά στη βάση του μεγάλου φοίνικα.

Η Λία κοίταξε την κορφή του, που υψωνόταν αρκετά μέτρα πιο πάνω από τον περικόλειστο τοίχο. Υπήρχε μια ολόκληρη πόλη εκεί έξω, λάθος, ένας ολόκληρος, παράξενος, θαυμαστός κόσμος, θραύσματα του οποίου είδε ψες το βράδυ από τα παράθυρα του ταξί και σήμερα το πρωί από το παράθυρο του δωματίου της. Ξαφνικά ένιωσε να πεθαίνει να τον εξερευνήσει, έστω να προλάβει να πάρει μια ικανοποιητική γεύση του. Ειδικά αν η γιαγιά της είχε σκοπό όντως να την ξεφορτωθεί το συντομότερο.

«Θέλεις κάτι ιδιαίτερο για το γεύμα; Ο Γκαμάλ θα πάει στην αγορά», της είπε η Δανάη βγάζοντάς την από τις ονειροπολήσεις της.

Η Λία πετάχτηκε πάνω. «Μπορώ να πάω μαζί του;»

Η Δανάη ύψωσε το χέρι της σαν να της ζητούσε να καθίσει ξανά. «Θα πρέπει να τον ρωτήσεις».

«Σε παρακαλώ, κύριε Γκαμάλ. Μπορώ να έρθω μαζί σου;»

Εκείνος την κοίταξε με τα στρογγυλά του μαύρα μάτια κι έσφιξε τα σαρκώδη, σαν μελωμένα σύκα, χείλη του. Ρυτίδες σχηματίστηκαν στο μελαψό του πρόσωπο, αν και σίγουρα δεν ήταν τόσο μεγάλος στην ηλικία όσο η Δανάη και η Άμπλα Μεχέκ. «Στην αγορά;» ρώτησε καθώς την περιεργαζόταν από πάνω μέχρι κάτω με φανερή αποδοκιμασία.

Η Λία έσφιξε το σάλι πάνω της, αλλά και πάλι η γυμνή της κοιλιά διακρινόταν, αφού το ύφασμα ήταν αραχνοϋφαντο. «Έχω μαζί μου ένα μακρύ πουκάμισο και μπορώ να το βάλω από πάνω. Και μακρύ παντελόνι φυσικά. Θα είμαι εντάξει έτσι; Και μπορώ να σε βοηθήσω να κουβαλήσεις τα ψώνια».

«Το κάνω πολλά χρόνια αυτό μόνος μου, ευχαριστώ».

«Θα ήθελα τόσο πολύ να έρθω», του είπε σχεδόν ικετευτικά.

Η Δανάη αναστέναξε κι έκλεισε τα μάτια της. «Γκαμάλ, πάρ' την μαζί σου και δείξε της την αγορά, σε παρακαλώ. Αύριο μεθαύριο θα γυρίσει στην πατρίδα της και, ούτως ή άλλως, οφείλουμε πάντα να κάνουμε ένα δώρο φιλοξενίας σε κάθε μουσαφίρη».

Όταν βγήκαν από την μπλε πόρτα, η ζέστη του ήλιου έκαψε το πρόσωπο της Λίας. Διέσχισε το στενό σοκάκι και λίγο παρακάτω κοίταξε έναν παμπάλαιο οδοντωτό τοίχο, μερικούς μικρούς θόλους που κύκλωναν έναν μεγαλύτερο και δυο λεπτούς μιναρέδες που έσκιζαν τον ουρανό.

«Ποιο μέρος είναι αυτό;»

«Το τέμενος αρ-Ραζάκ. Από εδώ παρακαλώ», της είπε και της έδειξε το δρομάκι στην αντίθετη κατεύθυνση.

«Είναι πολύ παλιό, ε;»

«Η Αλεξάνδρεια είναι γεμάτη ιστορία».

Από τον τρόπο που το διατύπωσε, η Λία κατάλαβε ότι ήταν πολύ περήφανος για την πόλη του και ο σεβασμός που απέπνεε την έκανε να θέλει να μάθει περισσότερα. Τάχυνε το βήμα της για να τον φτάσει και διασχίζοντας κατά μήκος το σοκάκι, βγήκαν ξαφνικά σε έναν φαρδύτερο δρόμο που έμοιαζε με δυτική λεωφόρο. Μετά το ήσυχο βουητό των στενών δρόμων, η φασαρία εδώ έμοιαζε με πανδαιμόνιο. Κόρνες, φωνές, μουγκρίσματα από κάθε λογής μηχανές και μουσική από ενισχυτές μπλέχτηκαν σε ένα ηχητικό κουβάρι που ξάφνιασε τη Λία.

«Είναι η λεωφόρος ελ-Αταρίν. Διασχίζει όλη την παλιά πόλη», της είπε και δίχως να δώσει καμιά παραπάνω εξήγηση, έστριψε αριστερά μπαίνοντας πάλι σε ένα στενό σοκάκι.

«Τώρα θα μπορούμε στα σουκ του Αταρίν κι αν δε βρούμε καλά λαχανικά, θα αναγκαστούμε να κατέβουμε στο Ανφού-

σι για ψάρια», της είπε κάποια στιγμή σταματώντας σε μια γωνία. Ήταν σοβαρός και αυστηρός. «Να με ακολουθείτε από κοντά παρακαλώ, είναι εύκολο να χαθείτε εδώ μέσα».

Είχε δίκιο. Θα ήταν το ευκολότερο πράγμα του κόσμου να χαθεί μέσα σε αυτό τον δαίδαλο των μικροσκοπικών σοκακιών. Τα παλιά κτίρια έδειχναν ετοιμόρροπα, με τοίχους που θαρρείς τους έξυσε τσουνγκράνα και παράθυρα που έχασκαν δίχως τζάμια και κουφώματα. Σε κάποια σημεία ήταν τόσο στενά, που αν άπλωνε τα χέρια της, θαρρούσε πως θα ακουμπούσε και τους δύο αντικρινούς τοίχους. Ο ήλιος είχε σχεδόν χαθεί, ένα ξεστό, ελαφρύ αεράκι έπνεε στα σκιασμένα στενά και απάλυνε τον βαρύ από τις πολυκαιρισμένες μυρωδιές και τις οσμές των μπαχαρικών αέρα. Τα εμπορεύματα μπροστά στα λιλιπούτσια μαγαζιά είχαν στοιβαχτεί με τέτοιο τρόπο ώστε να κερδίσουν κάθε διαθέσιμο εκατοστό κι έμοιαζαν με πολύχρωμους σταλακτίτες. Ένα κατάστημα ήταν γεμάτο με κάθε λογής και χρώματος ναργιλέδες, ένα άλλο είχε παντού κρεμασμένα φανταχτερά κοστούμια για χορό της κοιλιάς, με νάιλον κρόσια και γυαλιστερές πέτρες. Μια στενή κόχη ήταν ασφυκτικά γεμάτη από ράφια με εκατοντάδες βάζα που περιείχαν αιθέρια έλαια και αρώματα σε μικρά, χρωματιστά μπουκαλάκια. Πιο δίπλα, ανοιχτά σακιά ξεχειλίζουν από σπόρους στο χρώμα της ώχρας, του κρόκου και των μαργαριταριών. Οι διάδρομοι ανάμεσα στους πάγκους και στα εμπορεύματα ήταν πνιγμένοι στους ανθρώπους, στα κάρα και στους αχθοφόρους, που κουβαλούσαν κιβώτια πάνω στα κεφάλια τους.

Κάποια στιγμή, εντελώς αναπάντεχα, βγήκαν σε μια μικρή πλατεία, περικλειστη ασφυκτικά από τα ίδια ετοιμόρροπα κτίσματα. Γύρω γύρω, κατά μήκος των τοίχων, υπήρχαν ξύλινοι πάγκοι με στοιβαγμένα λαχανικά και φρούτα. Επι-

τέλους ο Γκαμάλ κοντοστάθηκε κι άρχισε με ύφος ειδήμονα να μελετά εμβριθώς τα προϊόντα. Οι έμποροι γύρω του ούρλιαζαν, του πρότειναν μελιτζάνες ή πιπεριές και τον προέτρεπαν να τις αγγίξει και να τις μυρίσει. Μόλις επιδοκίμαζε κάτι, ακολουθούσε μια έντονη συνομιλία γεμάτη χειρονομίες και γκριμάτσες, που η Λία νόμιζε πως δε θα τελείωνε ποτέ. Σταματούσαν όμως απότομα και τότε ο Γκαμάλ έβγαζε ένα μασούρι με λιγδιασμένα χαρτονομίσματα, πλήρωνε κι έβαζε με προσοχή τα ψώνια του στο δίκτυ.

Η Λία δεν είχε ξαναδεί στη ζωή της να παίρνουν τόσο σοβαρά την υπόθεση της αγοράς μιας ντουζίνας πιπεριών ή ενός κιλού μελιτζάνες. Βρήκε λίγο σκιασμένο χώρο κολλητά στον τοίχο, στηρίχτηκε κι απόμεινε να παρακολουθεί τον Γκαμάλ στην επαναλαμβανόμενη με κάθε έμπορο διαδικασία. Μια δυο φορές έριξε τη ματιά του πάνω της για να την ελέγξει, αλλά βλέποντας πως δεν είχε σκοπό να απομακρυνθεί, ησύχασε κι έστρεψε όλη του την προσοχή στις αγορές.

Όταν το δίκτυ τεντώθηκε τόσο που κόντευε να σκιστεί, την κοίταξε ξανά κι έγειρε το κεφάλι για να της δείξει πως έπρεπε να τον ακολουθήσει. Βγαίνοντας από το μικρό ξέφωτο, στάθηκε μπροστά σε έναν γέρο που καθόταν σε ένα σκαμνί στη γωνία του καλντεριμιού, δίπλα σε κάτι σακιά. Ένα νόμισμα άλλαξε χέρια, ένα χωνί πρόχειρα φτιαγμένο από εφημερίδα επίσης, και ο Γκαμάλ έδωσε το χωνί στη Λία, χαρίζοντάς της για πρώτη φορά ένα αχνό χαμόγελο. Εκείνη έβαλε τα δάχτυλά της κι έβγαλε τους αποξηραμένους χουρμάδες, μαλακούς και μελωμένους.

«Μη φας πολλούς, δεν είναι από τους συνηθισμένους. Είναι αφημένοι στον ήλιο για μέρες μέσα σε πηχτό σιρόπι και κανέλα, μπορεί να σε ενοχλήσουν στο στομάχι».

Ο Γκαμάλ μου φέρεται σαν να είμαι μικρό παιδί, σκέφτηκε.

Ήταν ενοχλητικό, αλλά και καθησυχαστικό από μια άποψη. Μαζί με τη γλύκα των χουρμάδων, ένιωσε και μια άλλη να την πλημμυρίζει.

Με κόπο άνοιξαν δρόμο τώρα ανάμεσα στους αχθοφόρους και τους πελάτες και δυσκολεύτηκαν να βγουν από τα σουκ, γεμάτα από μια σχεδόν ρευστή μάζα ιδρωμένων ανθρώπων που αναπαρήγαν τη ζέστη.

«Θέλουμε πολύ ακόμη;» τον ρώτησε εξουθενωμένη, το βαρύ γλύκισμα είχε εντείνει την αίσθηση της ζέστης που ένιωθε.

«Να, ορίστε, βγήκαμε».

Οι λοξές ακτίνες του ήλιου φανέρωσαν μπροστά τους τον πολύβουο δρόμο του Σαλάχ ελ-Ντιν. Λίγο πιο πάνω, ανοιγόταν μια μικρή πλατεία με φαιοκόκκινη απόχρωση. Υπήρχαν μερικά σκονισμένα φοινικόδεντρα που έριχναν μπαλώματα σκιάς στα ρημαγμένα πλακάκια κι ανάμεσά τους δυο τρεις κιτρινισμένες από τον ήλιο ομπρέλες, στερεωμένες σε τιμεντένιες βάσεις. Μια παρέα από ηλικιωμένους άντρες καθόταν σε δυο τσίγκινα τραπέζια που δεν είχαν τίποτε άλλο στην επιφάνειά τους εκτός από λίγα άδεια ποτηράκια τσαγιού κι ένα διπλωμένο, ταιλαιπωρημένο φύλλο της εφημερίδας *αλ-Αχράμ*.

Οι άντρες χαιρέτησαν εγκάρδια τον Γκαμάλ, υψώνοντας τα χέρια τους και καλώντας τον στην παρέα τους. Εκείνος ανταποκρίθηκε με δυο τρεις κουβέντες. Κάμποσα θαμπά, κοκκινισμένα μάτια στράφηκαν και καρφώθηκαν πάνω στη Λία.

Εκείνη κατάλαβε αμέσως τι συνέβαινε. Ο Γκαμάλ έβγαινε να κάνει τα ψώνια του σπιτιού κι έπειτα συνήθιζε να κά-

θεται σε αυτό το καφενεδάκι για να πει ένα ποτήρι τσάι, να δει τους φίλους του, να κουβεντιάσει μαζί τους και να μάθει τα νέα της πόλης.

Ανασήκωσε τα χέρια της απολογητικά καθώς ο Γκαμάλ ετοιμαζόταν να προχωρήσει αγνοώντας το κάλεσμα της παρέας του.

«Ξέρεις, πιστεύω πως θα τα καταφέρω να γυρίσω μόνη μου», έσπευσε να τον διαβεβαιώσει. «Μπορείς να καθίσεις με τους φίλους σου, δε θέλω να σου χαλάσω την παρέα. Εξάλλου και χτες το βράδυ, μόνη μου βρήκα το σπίτι».

Ο Γκαμάλ ακινητοποιήσε το πελώριο σώμα του. Φάνηκε να μένει εμβρόντητος από την πρότασή της. «Δε θα ήταν καθόλου σωστό. Δεν μπορώ να το κάνω αυτό σε μια φιλοξενούμενη που συνοδεύω, είναι πολύ αγενές. Και πολύ επικίνδυνο επίσης», πρόσθεσε στο τέλος, σουφρώνοντας τα χείλη του με αποδοκιμασία.

Αποχαιρέτισε τους φίλους του και διέσχισε την πλατεία δίχως να της πει τίποτε άλλο, δίχως να της κάνει ούτε ένα νεύμα, σημάδι πως η απόφασή του ήταν αμετάκλητη. Ωστόσο η Λία έτρεξε, τον πρόλαβε και άρχισε να βαδίζει όχι πίσω του, αλλά δίπλα του. Θα έπαιρνε μάλιστα όρκο πως, βλέποντάς τον από το πλάι, είδε τις μεγάλες ζάρες ενός χαμόγελου να σχηματίζονται δίπλα στα μπλάβα του χείλη.

«Εκτός από το τέμενος του αρ-Ραζάκ, και τα σουκ είναι πολύ παλιά. Όλη η αγορά, όλη η περιοχή που βρισκόμαστε τώρα. Τουλάχιστον αυτό το κομμάτι, το κέντρο της», της είπε χωρίς να στραφεί να την κοιτάξει.

«Πόσο παλιά;»

«Την ίδρυσε πριν από δύομισι χιλιάδες χρόνια ο Ισκα-ντάρ αλ-Άκμπαρ. Έλληνας όπως κι εσύ».

«Έλληνας με τέτοιο όνομα;»

Ο Γκαμάλ γέλασε τρανταχτά. Οι ώμοι του τρεμούλιασαν κι έγειρε πίσω το κεφάλι του, μα παραδόξως το φέσι δεν έπεσε από το φαλακρό κρανίο του.

«Εσείς τον ονομάζετε Μέγα Αλέξανδρο».

«Ω...» άνοιξε ντροπιασμένη το στόμα της η Λία.

«Δεν πειράζει. Κι εγώ όταν ήμουν στην ηλικία σου, καλά, ίσως και λίγο μικρότερος, δεν ήξερα ποιος ήταν ο Ισκαντάρ. Εκεί στη Νουβία που μεγάλωσα, κανείς δεν είχε ακούσει γι' αυτόν. Κοίτα όμως τώρα. Και τον Ισκαντάρ ξέρω και τρεις ξένες γλώσσες μιλάω, αραβικά, αγγλικά κι ελληνικά», της είπε με καμάρι.

Πριν στρίψουν στη γωνία για να μπουν στον γνώριμο, στενό δρόμο κι έπειτα στο σοκάκι τους, η Λία έτρεξε σε έναν κοντινό πάγκο. Ο Γκαμάλ άργησε να αντιληφθεί την απουσία της. Όταν έφτασε στη σκιασμένη γωνία του δρόμου τους, το κατάλαβε και στάθηκε ταραγμένος. Τέντωσε το κορμί του, έκανε δυο τρία βήματα προς τα πίσω κι άρχισε να παρατηρεί τις κόγχες και τις σκιές. Την είδε να έρχεται τρέχοντας λίγο πριν εκείνος γυρίσει ξανά πίσω στη λεωφόρο Σαλάχ ελ-Ντιν για να την ψάξει. Στα χέρια της βαστούσε μια αραβική εφημερίδα.

«Δεν ήταν σωστό αυτό που κάνατε. Είστε φιλοξενούμενη, σας συνοδεύω, δεν έχετε μόνο δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις. Ανησύχησα πολύ. Θα έπρεπε να μου ζητήσετε να σταματήσουμε ή τουλάχιστον να με ειδοποιούσατε».

«Αν το έκανα, θα χαλούσα την έκπληξη», του είπε ανεμίζοντας την εφημερίδα με τα καμπυλωτά, καλλιτεχνικά γράμματα.

«Τι τη θες την *αλ-Αχράμ*; Διαβάζεις αραβικά;» τη ρώτησε έκπληκτος.

«Όχι».

«Τότε; Γιατί την αγόρασες;»

«Για να τη διαβάσεις εσύ. Δεν κάθισες στο καφενείο με τους φίλους σου και δε διάβασες την εφημερίδα σου εξαιτίας μου. Τους φίλους σου δεν μπορώ να τους φέρω, αλλά την εφημερίδα μπορώ», του είπε χαμογελώντας και του την έδωσε κάνοντας μια μικρή υπόκλιση.

Όταν ο χαμογελαστός Γκαμάλ την άφησε μόνη για να διαβάσει την εφημερίδα του, η Λία περιπλανήθηκε λίγο στο σπίτι για να σκοτώσει την ώρα της. Ήταν δροσερό και ευχάριστο μετά το τσουρούφλισμα του ήλιου στους δρόμους και τον καταιγισμό της πνιγερής ζέστης στα σουκ. Τώρα της φαινόταν λιγότερο πολυτελές από όσο έμοιαζε στο χθεσινοβραδινό σκοτάδι και ακόμη πιο παραμελημένο. Οι μεγάλες λάμπες που κρέμονταν από τα θολωτά ταβάνια είχαν πάνω τους ένα παχύ στρώμα σκόνης, όπως και οι σκάλες και τα περβάζια των παραθύρων. Σε κάποιες σκοτεινές γωνίες απλώνονταν ιστοί από αράχνες. Δεν υπήρχαν διακοσμητικά μπιμπελό ή πίνακες στους τοίχους και πουθενά δεν έβλεπες έστω και μία φωτογραφία, κανένα από τα αντικείμενα που δίνουν θαλπωρή και προσωπικότητα σε ένα σπίτι. Δεν υπήρχε απολύτως τίποτα που να διηγείται ιστορίες από το παρελθόν της γιαγιάς της. Ή έστω της μητέρας της.

Σήμερα το πρωί είπε ότι έχει αρχίσει να ξεχνάει. Κι έκλαψε γι' αυτό. Μα οι φωτογραφίες και τα ενθύμια δε βοηθάνε να θυμάσαι; αναρωτήθηκε η Λία.

Συνοφρυώθηκε. Έσurre το δάχτυλό της στη σκονισμένη επιφάνεια ενός ξύλινου, παλιομοδίτικου μπουφέ και θυμήθηκε κατά λέξη τα λόγια της γιαγιάς της: *Να φυλάς καλά ό,τι δεν αντέχεις να αποχωριστείς, είχε δηλώσει κάποια στιγμή κοιτώντας την κατάματα με βουρκωμένα μάτια. Αλλιώς θα*

μείνεις ολομόναχη. Δίχως καν τη συντροφιά των αναμνήσεων.

«Ολομόναχη...» επανέλαβε η Λία.

Ξέχασε να της πει πως το ήξερε ήδη αυτό· πως το είχε νιώσει. Όταν ήταν μικρή, συχνά απομονωνόταν γιατί ένιωθε τελείως αταίριαστη. Δεν μπορούσε να διαβάσει και να γράψει τόσο καλά όσο τα άλλα κορίτσια στην τάξη της κι έμπλεκε διαρκώς σε σκανδαλιές και φασαρίες. Ποτέ δεν έπαιρνε καλούς βαθμούς, ακόμα κι αν έβαζε τα δυνατά της. Τα γραμμάτά της της φαίνονταν παράξενα, οι λέξεις ακατανόητες, κοιτούσε και ξανακοιτούσε τα γραπτά της με συγκέντρωση και έγνοια, μα ποτέ δεν είχε σταθεί δυνατόν να αντιληφθεί αυτά που έλειπαν ή αυτά που είχε γράψει αναποδογυρισμένα. Οι επιπλήξεις των δασκάλων ήταν συνεχείς και δημόσιες, η κατακραυγή τους έντονη, ιδιαίτερα όσο μεγάλωνε. Το ίδιο έντονα ήταν και τα κοροϊδευτικά σχόλια των συμμαθητών της, οι λοξές ματιές της λύπησης, τα ψιθυρίσματα, οι ειρωνείες και οι σαρκασμοί. Ο κόσμος υψωνόταν εμπρός της συνωστισμένος, αποκρουστικός και απειλητικός.

Έτσι, σιγά σιγά, απομονώθηκε από όλους κι από όλα για να μπορέσει να ησυχάσει. Ακόμη δεν είχε τελειώσει το γυμνάσιο και την είχαν χαρακτηρίσει ακοινωνήτη και παράξενη· στην καλύτερη περίπτωση. Ένα παιδί με μηδαμινές αποδεκτές συναναστροφές και ανύπαρκτες κοινωνικές δεξιότητες. Μπαίνοντας στο λύκειο, την παράτησαν σχεδόν όλοι κι έκανε ό,τι ήθελε.

Τότε συνέβησαν και μερικά πραγματικά άσχημα επεισόδια, όφειλε να το παραδεχτεί αν ήταν έντιμη. Μερικές φορές είχε κάνει πράγματα που δεν της άρεσε να θυμάται. Πηγαίνοντας σε σπίτια ανθρώπων που δε θα έπρεπε. Πίνοντας χάπια ή αλκοόλ μέχρι τελικής πτώσης. Μη ξέροντας αργότε-

ρα πού βρισκόταν, πού είχε πάει ή τι είχε κάνει. Νιώθοντας ένα τίποτα. Λιγότερο από τίποτα. Ένα κενό μόνο. Η θέση της στον κόσμο ήταν απλώς ένα κενό.

Πολλά βράδια προσπαθούσε με μανία να αποδιώξει τις αλγεινές εικόνες. Ωστόσο αυτές επέμεναν, επέστρεφαν τα βράδια και της προκαλούσαν ναυτία. Έμοιαζαν με ταινίες τρόμου που της έδειχναν τι θα μπορούσε να είχε συμβεί. Ανατρίχιαζε σύγκορμη και στριφογύριζε κάτω από τα σκεπάσματα, προσπαθώντας να τις σταματήσει, να τις διώξει. Τότε ευχόταν να έρθει η μαμά κοντά της, στο κρεβάτι της, να της πει πως όλα ήταν εντάξει, πως ήταν ασφαλής.

«Ποιος έχει ανάγκη λοιπόν τις εικόνες; Ποιος έχει ανάγκη τέτοιες αναμνήσεις;» μονολόγησε.

Ωστόσο η γιαγιά της φαινόταν να τις έχει απόλυτη ανάγκη, οι αναμνήσεις να είναι γι' αυτήν συνώνυμες με τη ζωή, με την ίδια της την ύπαρξη, γι' αυτό η πιθανή απώλειά τους την έκανε να κλαίει.

Αν λοιπόν θέλεις όχι να διώξεις όπως εγώ, αλλά να κρατήσεις όπως η γιαγιά τις αναμνήσεις που απειλούν να πετάξουν μακριά σου σαν τρομαγμένα περιστέρια, τι μπορείς να κάνεις;

Μετά από αυτή τη σκέψη, της ήρθε μια ιδέα. Μια ωραία ιδέα που θα έλυνε το πρόβλημα και στο μέλλον θα φαινόταν χρήσιμη στη γιαγιά της. Της φάνηκε τόσο τέλεια μέσα στην απλότητά της, ώστε ανέβηκε τρέχοντας τη σκάλα για το δωμάτιο της Δανάης. Έφτασε λαχανιασμένη από την έξαψη, στάθηκε μια στιγμή να σιάξει λίγο τα μαλλιά και να ηρεμήσει την ανάσα της, κι έπειτα χτύπησε απαλά.

«Γιαγιά; Εγώ είμαι. Η Λία».

Μεσολάβησε σιωπή. Κι έπειτα μια αδύναμη φωνή ακούστηκε αγνά: «Έλα μέσα».

Ήταν μισοξαπλωμένη στο ίδιο ντιβάνι, όπως το προηγούμενο βράδυ, πάνω στα πολύχρωμα κεντητά μαξιλάρια. Πρόσεξε πως έδειχνε καταπονημένη και αρκετά κουρασμένη. Γονάτισε και ακούμπησε την παλάμη της στο στεγνό, αποστεωμένο χέρι της γιαγιάς της.

«Μήπως σε ενοχλώ;»

«Όχι...»

Έδειχνε τόσο εξαντλημένη και τόσο ευάλωτη, που η Λία πλημμύρισε από ένα καυτό, άβολο συναίσθημα που πολύ σπάνια ένιωθε και γι' αυτό και δεν το αναγνώριζε εύκολα: τη στοργή. Ήθελε να σηκώσει τη γιαγιά της, να της δώσει ένα φιλί, να την κλείσει στην αγκαλιά της και να την παρηγορήσει.

Λες και διάβασε τη σκέψη της, η Δανάη, που σιχαινόταν να τη λυπούνται και διόλου δεν της άρεσε να τη μεταχειρίζονται σαν μια άψυχη κούκλα, συνήλθε και ανασηκώθηκε στα μαξιλάρια μορφάζοντας. Βόγκηξε από την προσπάθεια μια δυο φορές κι έπειτα φόρεσε ένα ζευγάρι γυαλιά με ασημένιο, λεπτεπίλεπτο σκελετό και της έριξε ένα αγριεμένο βλέμμα, διαλύοντας στη στιγμή τα αισθήματα στοργής. «Τηλεφώνησες στην κόρη μου όπως συμφωνήσαμε;»

Η Λία εξεπλάγην μπροστά σε αυτή την αιφνίδια μεταστροφή και ζάρωσε σαν κουτάβι από το κοφτό ύφος. Ήταν η σειρά της να απαντήσει μονολεκτικά. «Όχι».

«Γιατί; Το τηλέφωνο λειτουργεί πλέον, το έχω ελέγξει».

Τώρα έπρεπε να βρει μια δικαιολογία, χαζή κατά πάσα πιθανότητα, ή να πει απλώς την πικρή αλήθεια. Τράβηξε το χέρι της και πήρε μια ανάσα.

«Για να πω την αλήθεια, δεν πήρα επειδή δε θέλω να γυρίσω στο σπίτι. Έλπιζα να μη με διώξεις».

Η Δανάη την περιεργάστηκε πάνω από τα γυαλιά. Το

βλέμμα της ήταν πολύ πιο διαπεραστικό τώρα. Όλη η εξάντληση και η καταπτόσή της έμοιαζαν να έχουν εξανεμιστεί.

«Για ποιο λόγο, μικρή μου;»

«Είναι μεγάλη ιστορία. Αν μπορούσα να μείνω εδώ, μαζί σου, για λίγο καιρό, θα σου έλεγα το πρόβλημα που με βασανίζει και πρέπει οπωσδήποτε να λύσω πριν από...»

«Άσε τις πονηριές και τους θεατρινισμούς», την έκοψε αγριεμένη η γιαγιά της και τα μάτια της άστραψαν. «Είναι αδύνατο να μείνεις εδώ, σ' το είπα από την πρώτη στιγμή».

Η εγγονή της έσκυψε το κεφάλι. «Εντάξει, θα τηλεφωνήσω στη μαμά και θα της πω πού βρίσκομαι και θα γίνει καβγάς τρικούβερος και θα γυρίσω σπίτι και δε θα μιλιόμαστε πάλι για κανένα χρόνο. Άσε που το πιθανότερο είναι να μη φτάσω να ζήσω έναν χρόνο. Η μαμά θα με σκοτώσει αν μάθει τι έχει συμβεί».

Σταμάτησε για μια στιγμή ελπίζοντας πως τα λόγια της θα είχαν φέρει κάποιο αποτέλεσμα, έστω μια δεύτερη σκέψη. Δεν έφεραν καμία. Η γιαγιά της συνέχιζε να την κοιτάζει με το ίδιο βλοσυρό ύφος.

«Ξέρεις, θα μπορούσα να βοηθήσω κι εσένα αν έμενα για λίγο μαζί σου».

«Πώς μπορείς να βοηθήσεις εσύ εμένα; Μάλλον το αντίθετο ισχύει, αν κατάλαβα καλά. Κι αν λες αλήθεια φυσικά».

«Μου είπες ότι έχεις αρχίσει να ξεχνάς».

«Και λοιπόν;» τη ρώτησε απότομα.

«Έκανα μια βόλτα στο σπίτι σήμερα όταν γυρίσαμε από τα σουκ. Και δεν είδα να έχεις πουθενά φωτογραφίες ή αναμνηστικά, ξέρεις, πράγματα που σε βοηθάνε να θυμάσαι το παρελθόν και να φυλάς τις αναμνήσεις σου...»

«Συνέχισε».

«Σκεφτόμουν πως αν μου έλεγες τις αναμνήσεις που θέλεις να φυλάξεις, ίσως να μπορούσα να τις καταγράψω και να τις φυλάξω εγώ για σένα. Να γίνω ο συλλέκτης και ο φύλακας των αναμνήσεών σου. Θα μπορούσα να τις γράψω σχολαστικά για να τις διαβάξεις όταν θέλεις...» άρχισε να της εξηγεί, μα σταμάτησε απότομα. Έμεινε για μια στιγμή σκεπτική κι έπειτα κούνησε το κεφάλι της απογοητευμένη. «Μπα... Άσ' το... Μάλλον δε γίνεται...»

«Γιατί να μη γίνεται;» τη ρώτησε η Δανάη, για πρώτη φορά με κάποιο ενδιαφέρον. «Δεν είπα όχι ακόμη».

«Γιατί είμαι δυσλεξική, γιαγιά. Και να κατάφερνα να τις γράψω, δε θα μπορούσες να τις διαβάσεις;».

Αναπάντεχα η γιαγιά της ξέσπασε σε γέλια. Κατέβασε τα γυαλιά της κι έτριψε τα μάτια της που είχαν μουσκέψει.

«Είπα δυσλεξική, δεν είπα ηλίθια», διευκρίνισε η Λία, εκνευρισμένη από το γέλιο της. «Αν και μερικές φορές δείχνω όντως για ηλίθια. Από κάθε άποψη. Όπως τώρα, που κάθομαι εδώ και παρακαλώ να σε βοηθήσω», της είπε απότομα και στήριξε το χέρι της στην άκρη του ντιβανιού για να σηκωθεί.

Η Δάφνη άπλωσε το δικό της και τη σταμάτησε. «Εμένα δε μου φαίνεσαι για ηλίθια. Για ένα αντιδραστικό, ασουλούπωτο, θρασύ κορίτσι ναι, αλλά ηλίθια όχι».

«Σε ευχαριστώ. Έχεις τον τρόπο σου να με κάνεις να νιώθω καλύτερα».

Η Δανάη γέλασε ξανά. Τα δάχτυλά της χαλάρωσαν κάπως και το πρόσωπό της έπαψε να είναι σφιγμένο. «Ούτε και για το ασουλούπωτο είμαι σίγουρη, αν αυτό σε κάνει να νιώθεις καλύτερα», της είπε παιχνιδιάρικα και για πρώτη φορά τής χάριδεψε τα μαλλιά. «Δεν μπορείς να γράψεις καλά λοιπόν...»

«Ποτέ δεν μπορούσα. Είχα κουσούρι από γεννησιμιού μου. Απλώς, όσο μεγάλωνα, μεγάλωνε κι αυτό μαζί μου», της δήλωσε και κόμπιασε για μια στιγμή. «Μπορώ όμως να σε γράψω στο iphone».

«Τι να μου κάνεις, λέει;»

Αυτή τη φορά γέλασε η Λία. «Σωστά, πού να ξέρεις. Ας πούμε να σε μαγνητοφωνήσω. Αυτό είναι αρκετά παλιό, φαντάζομαι ξέρεις τι είναι, ε;»

«Ναι».

«Να καταγράψω τα λόγια σου όπως στις εργασίες της Ιστορίας. Κάναμε μια τέτοια εργασία στο σχολείο, με κάποιους γέρους, ξέρεις, για τα όσα είχαν ζήσει στον πόλεμο και στην Κατοχή».

«Τι ωραία να έχεις μια τέτοια συγκλονιστική εμπειρία», σάρκασε η Δανάη.

«Συγγνώμη, δεν ήθελα να σε συγκρίνω μαζί τους».

«Γιατί όχι; Θυμάμαι μια χαρά τον πόλεμο. Την Κατοχή βέβαια από μακριά».

«Γιατί;»

«Γιατί βρισκόμουν εδώ, στην Αίγυπτο. Πρώτα στο Κάιρο για λίγο κι έπειτα στην Αλεξάνδρεια».

«Αλήθεια; Βρισκόσουν εδώ από τόσο παλιά;» απόρησε η Λία. «Πώς κι έτσι;»

«Αυτό είναι επίσης μια μεγάλη ιστορία», της είπε η γιαγιά της και σταμάτησε να μιλά χωρίς να της δώσει άλλη εξήγηση. Μετά έσπασε η ίδια την ολιγόλεπτη σιωπή δείχνοντας τη διπλανή κάμαρα. «Πήγαινε στο υπνοδωμάτιό μου να μιλήσεις με τη μητέρα σου στο τηλέφωνο. Κι όταν τελειώσεις, θα της μιλήσω κι εγώ. Πες της ότι είσαι καλά κι ότι συμφωνώ να μείνεις λίγες μέρες».

Η Λία της φίλησε το χέρι, έσφιξε τις γροθιές της ενθουσιασμένη, σηκώθηκε κι έτρεξε στην ενδιαμέση, ανοιχτή πόρτα. Το υπνοδωμάτιο της γιαγιάς της ήταν επίσης γυμνό, εκτός από ένα μεγάλο σφυρήλατο κρεβάτι στο κέντρο, τυλιγμένο από την οροφή με λευκές, αέρινες κουρτίνες. Υπήρχε ένα παλιομοδίτικο τηλέφωνο από βακελίτη επάνω στο κομοδίνο, δίπλα στο κρεβάτι. Πίσω από αυτό πρόσεξε το μοναδικό προσωπικό στοιχείο σε όλο το σπίτι. Μια φωτογραφία σε μια ασημοκαπνισμένη κορνίζα. Ήταν ένας άντρας που φορούσε χακί στολή με κοντό παντελόνι και είχε τυλιγμένο στο κεφάλι του ένα αραβικό τουλπάνι. Η Λία πλησίασε για να παρατηρήσει καλύτερα τη φωτογραφία, χωρίς όμως να τολμά να την αγγίξει. Ήταν ασπρόμαυρη και στο κάτω δεξί μέρος της ακόμη διακρινόταν η σφραγίδα του φωτογραφείου: *Fettel & Bernard, Rue Sherif Pacha Daira, Alexandrie*. Αν και το ασπρόμαυρο χρώμα της είχε με τον καιρό ξεθωριάσει κι είχε πάρει την απόχρωση της άμμου, διέκρινε το ξανθό μαλλί και την ανοιχτή επιδερμίδα στο πρόσωπο του άντρα, διάστικτο από φακίδες. Τα μάτια του, πράσινα ή γαλάζια υπέθεσε, άστραφταν καθώς κοιτούσε κατάματα και θριαμβικά τον φακό και τα χείλη του είχαν ένα αδιόρατο, φλεγματικό χαμόγελο, που μάλλον προσπαθούσε να κρύψει για να αποτυπωθεί σοβαρός. Ήταν αναμφίβολα λυγερόκορμος και μάλλον αρκετά ψηλός, αν και το ένα πόδι του είχε μια δυσμορφία στην περιοχή του γονάτου και λύγιζε κάπως παράξενα, σαν έλασμα τόξου. Μα δεν έμεινε να παρατηρεί άλλο το κορμί του. Το βλέμμα της αιχμαλωτίστηκε από το πρόσωπό του, που εξέπεμπε γνώση, σιγουριά κι αυτοπεποίθηση. Μαγνητίστηκε από τα χείλη του που κύρτωναν ελαφρά και από τα λαμπερά του

μάτια, απίστευτα γοητευτικά ακόμη και τόσα χρόνια μετά.

«Ξέρεις πως πρέπει πρώτα να πάρεις το μηδέν, μηδέν, τριάντα φαντάζομαι. Το λέω για να μην παιδεύεσαι και ντρέπεσαι να ρωτήσεις», φώναξε από το άλλο δωμάτιο η γιαγιά της αφουγκραζόμενη τη σιωπή.

Η Λία ταράχτηκε και τραβήχτηκε αμέσως πίσω, σηκώνοντας ταυτόχρονα το ακουστικό με φούρια. «Είπαμε, γιαγιά. Δυσλεξική είμαι, όχι ηλίθια».

Ύστερα από πέντε έξι αποτυχημένες προσπάθειες, άκουσε το τηλέφωνο της μητέρας της να καλεί. Η Εύα, φυσικά, απάντησε αμέσως.

«Λία; Λία, είσαι καλά; Πες μου τι συνέβη. Είσαι καλά, παιδί μου;» ούρλιαξε με ένταση στο ακουστικό.

Η Λία έκλεισε τα μάτια της, πήρε βαθιά ανάσα κι ετοιμάστηκε να μιλήσει.

Όταν κατεβάζω το ακουστικό, βλέπω ότι τα χέρια μου τρέμουν. Βγαίνω από την κρεβατοκάμαρα κι επιστρέφω στο διπλανό δωμάτιο όπου με περιμένει το κορίτσι.

«Τι της είπες;» με ρωτάει με φωνή που τρέμει από αγωνία.

Το άγχος στο στρογγυλό πρόσωπό της φανερώνει πόσο πολύ θέλει να μείνει, να μην τη στείλω πίσω στη μητέρα της. Κάθομαι στο ντιβάνι να συγκεντρώσω λίγο τις σκέψεις μου κι εκείνη κινείται νευρικά, κουνώντας τα πόδια της και ψηλαφώντας τον μικρό κρικό στη μύτη της. Μπορώ να της πω με λίγα λόγια τι κουβεντιάσαμε με την Εύα, ωστόσο υπάρχουν ένα σωρό άλλες λεπτομέρειες που θα δυσκολεύομαι να εκφράσω με λέξεις.

«Ξέρεις, δε μιλάμε πολύ με τη μάνα σου».

«Το ξέρω», μου απαντά. «Ούτε τρία λεπτά δε μιλήσατε από την ώρα που σου έδωσα το ακουστικό, σας άκουγα από εδώ έξω».

«Δεν εννοώ μόνο τώρα. Κάποτε δε μιλούσαμε καθόλου».

«Γιατί;»

«Θα γίνω βαρετή, αλλά κι αυτό είναι μια μεγάλη ιστορία».

«Δε θέλω να την ακούσω, όχι τώρα τουλάχιστον», μου λέει και βλέπω να σφίγγει τα δάχτυλά της από ανυπομονησία. «Πες μου καλύτερα τι της είπες στο τηλέφωνο».

«Πως νομίζω ότι θα είσαι ασφαλής εδώ».

Η αγχωμένη έκφραση γίνεται αμέσως χαμόγελο που δειχνει αγαλλίαση.

«Μπορώ λοιπόν να μείνω για ένα διάστημα; Πόσο άραγε;»

«Μετά από όλη αυτή την κουβέντα θα ήθελα ένα ποτό. Όχι τίποτε αϊράνια και χυμούς από χουρμάδες, κανονικό ποτό εννοώ. Μπορείς να κατέβεις μια στιγμή στην κουζίνα και να το πεις στον Γιαμάλ; Εκείνος ξέρει τι να φέρει».

Προσπαθώ να κερδίσω λίγο χρόνο, να σκεφτώ τι θα της απαντήσω. Από τη μία φοβάμαι πως θα χάσω την πολύτιμη ησυχία μου αν μείνει αρκετά, από την άλλη όμως, η πρότασή της να με βοηθήσει ίσως να είναι λιγότερο αφελής απ' ό,τι ακούστηκε στην αρχή, ίσως να μην είναι τόσο κακή σαν ιδέα, να αξίζει έστω μια δοκιμή.

Ο Γιαμάλ φέρνει έναν δίσκο με δυο ποτήρια, μια καράφα παγωμένο νερό και ένα μπουκάλι ουίσκι Macallan. Σερβίζει στο ποτήρι ένα δάχτυλο και το σπρώχνει με τρόπο προς το μέρος μου. «Θα το πιείτε με μπόλικο νερό όπως πάντα, ε;» ρωτάει και σηκώνει την παγωμένη καράφα δίχως καν να περιμένει να μιλήσω.

Η απάντησή μου τον αιφνιδιάζει. «Θα το πιω σκέτο, Γιαμάλ. Και βάλε μου επιτέλους μια κανονική δόση, τώρα το έχω ανάγκη».

Η Λία σπρώχνει μακριά το ποτήρι της. «Βασικά, εμένα δε μ' αρέσει το ουίσκι».

«Και τι πίνεις;»

«Βότκα λεμονάδα και Red Bull».

«Μην περιμένεις τέτοιες αηδίες μέσα σε αυτό το σπίτι. Μόνο ουίσκι ή ζιμπίμπ, το τοπικό ούζο. Και λίγο κρασί με το φαγητό. Αυτά μονάχα», της λέω κοφτά και της δείχνω την καρά-

φα. «Η θα πρέπει να αρκιστείς στο νερό. Ξέρεις, στην Αίγυπτο είναι πιο πολύτιμο από το ούισκι, πρέπει να θεωρείς τον εαυτό σου προνομιούχο».

Χαμογελάμε και οι δυο κι ο Γιαμάλ μας περιεργάζεται έκπληκτος. Όταν μένουμε πάλι μόνες, τραβάει ένα σκαμνί και κάθεται κοντά μου. Ο ήλιος έχει δύσει, το σοκάκι αντηχεί πάλι από φωνές και μουσικές καθώς οι άνθρωποι ετοιμάζονται σιγά σιγά για το δείπνο του ιφτάρ. Έχουν περάσει σχεδόν είκοσι τέσσερις ώρες από την άφιξή της κι ακόμη είναι εδώ, μαζί μου.

Καθώς την κοιτώ από κοντά, σκέφτομαι την κόρη μου την Εύα. Είχε περάσει καιρός από τότε που μιλήσαμε τελευταία φορά, δε θυμάμαι ακριβώς πότε, αλλά θα πρέπει να έχουν μεσολαβήσει αρκετοί μήνες. Όποτε μιλάμε, οι ευγενικές μας εκφράσεις δεν κατορθώνουν να χτίσουν μια γέφυρα επικοινωνίας. Συνήθως κλείνουμε όσο ψυχρά αρχίζουμε. Ό,τι κι αν λένε οι ψυχιάτροι κι οι παπάδες, υπάρχουν πληγές που δεν κλείνουν ποτέ. Η απόσταση ανάμεσά μας δεν είναι μόνο γεωγραφική, υπήρχε πάντα, για αρκετά χρόνια θύμιζε τη Σαχάρα· το βράδυ βέβαια· ερημιά κι απίστευτη παγωνιά.

«Λοιπόν;» ρωτάει η Λία γεμάτη προσδοκία. «Μπορώ να μείνω; Έχω μεγάλη ανάγκη από μια αλλαγή ξέρεις. Κι έχω κι ένα θέμα, αλλά δεν είναι τώρα η κατάλληλη στιγμή να σου μιλήσω γι' αυτό».

Στριφογυρνώ το ούισκι στο ποτήρι μου χωρίς να πω κουβέντα για λίγο. «Τι σου είπε η μητέρα σου;»

Αναστενάζει απελπισμένα ανασπώνοντας τους ώμους της. «Είπε ότι ετοιμάζονταν να πάνε στην αστυνομία για να με δηλώσουν ως εξαφανισμένη. Είπε πως είμαι ανεύθυνη και απερίσκεπτη. Είπε πως πρέπει να γυρίσω σπίτι, να βρω μια δουλειά, και, φυσικά, να γίνω διαφορετικός άνθρωπος. Φαντάζομαι εν-

νοεί να κάνουν μεταμόσχευση προσωπικότητας», προσθέτει και χαμογελάει ειρωνικά.

«Ανησυχούσε».

«Το πρόβλημα είναι πως όχι μόνο δεν είμαι άριστη όπως έλπιζε, αλλά δεν είμαι καλή σε τίποτα. Τουλάχιστον σε τίποτε από αυτά που μετράνε για τη μαμά μου. Ή για τον άντρα της. Αυτός κι αν είναι...» μουρμουρίζει συνεχίζοντας να με κοιτάει ικετευτικά, πιθανόν γιατί εδώ που έφτασαν τα πράγματα δεν έχει άλλη επιλογή.

Τον δεύτερο άντρα της κόρης μου τον έχω συναντήσει μια φορά, αλλά δε θυμάμαι καν το πρόσωπό του, η αντιπάθεια με κατέκλυσε μόλις τον είδα. Και φυσικά ήταν αμοιβαία. Με τις τελευταίες κουβέντες της μικρής νιώθω μετά από πολύ καιρό το αίσθημα της συμπάθειας να τρυπώνει μέσα μου.

«Εντάξει», λέω αργά, γιατί τόση ώρα που την παρατηρώ, τόση ώρα που την ακούω, συνειδητοποιώ έκπληκτη πως όντως δε θα με πείραζε να μείνει για λίγο κοντά μου. «Θα τηλεφωνήσεις στην Εύα και θα της ζητήσεις να μείνεις λίγες μέρες. Πες της πως εγώ είμαι απολύτως σύμφωνη».

Αγκαλιάζει τα γόνατά της και ταλαντεύεται πάνω στο σκαμνί. «Σούπερ», λέει και χαμογελάει πλατιά. Σηκώνει το Macallan πάνω από το άδειο μου ποτήρι και το κουνάει θριαμβικά. «Άλλο ένα;» με ρωτάει κλείνοντάς μου πονηρά το μάτι.

Οι δυο τους δείπνησαν μαζί σε ένα μικρό δωματιάκι κοντά στο ψηλοτάβανο σαλόνι. Η Μεχέκ είχε στρώσει ένα λευκό τραπεζομάντιλο κι ο Γκαμάλ άναψε δύο μεγάλα κεριά, οπό-

τε η Λία είχε εξαρχής καταλάβει ότι επρόκειτο για ξεχωριστή περίπτωση.

«Γκαμάλ... Μεχέκ... Η Λία θα μείνει μαζί μας για λίγο καιρό πριν γυρίσει στη μητέρα της, πίσω στην Ελλάδα. Πρέπει να την κάνουμε να νιώσει ευπρόσδεκτη στην Αλεξάνδρεια. Όπως είχα νιώσει κι εγώ όταν ήρθα», συμπλήρωσε με τον τόνο της φωνής της να χαμηλώνει και τα χείλη της να τρέμουν ελαφρά. «Τότε βέβαια ήμασταν δεκάδες χιλιάδες, τώρα έχουμε απομείνει μια χούφτα Έλληνες, άσε που οι περισσότεροι είμαστε έτοιμοι να την εγκαταλείψουμε για πάντα».

«Γιαγιά... Μη λες τέτοια λόγια...»

Η Δανάη τίναξε το χέρι της και το ανέμισε για λίγο πριν το κατεβάσει αργά πάνω στο τραπέζι. «Μη δίνεις σημασία. Καμώματα των γέρων...» μουρμούρισε σκουπίζοντας με το γνωστό λευκό μαντιλάκι τα μάτια της. «Μου το υπόσχεσαι, Γκαμάλ; Εσύ, Αμπλα Μεχέκ;»

Ο μελαψός άντρας δεν είπε τίποτα, ένευσε απλώς με μια ανεπαίσθητη κίνηση του κεφαλιού του. Ούτε η Μεχέκ μίλησε, αλλά χαμογέλασε πλατιά, φανερώνοντας τα γυμνά της ούλα και μερικά σκόρπια δόντια εδώ κι εκεί.

Όταν αποσύρθηκαν και δεν ακουγόταν πια ούτε το σύρσιμο από τις παντόφλες τους, η Λία αναστέναξε. «Ο Γκαμάλ δε με χωνεύει και πολύ, ε; Αν και στην αγορά ήταν πολύ προστατευτικός».

Η Δανάη σκούπισε τα χείλη της, ήπιε λίγο νερό, έσπρωξε το πιάτο της, δίπλωσε προσεκτικά τη λευκή πετσέτα και την έχωσε μέσα σε έναν φθαρμένο ασημένιο κρίκο.

«Είναι προσκολλημένος στη ρουτίνα, αυτό είναι όλο, μη δίνεις σημασία. Κι εγώ το ίδιο, την έχω συνηθίσει και την αγαπάω. Αλλά αυτή η ρουτίνα κρατάει πολλά χρόνια τώρα

και μια μικρή αλλαγή για λίγο θα κάνει καλό σε όλους μας», την καθησύχασε, δίχως όμως να της δώσει καμιά άλλη εξήγηση. Γύρισε αργά στο πλάι της καρέκλας κι έπειτα άπλωσε το χέρι της. «Δώσε μου το μπράτσο σου τώρα, σε παρακαλώ. Λέω να αποσυρθώ στην κρεβατοκάμαρά μου και να ξαπλώσω. Ήταν μια περίεργη μέρα. Και χτες μια περίεργη νύχτα. Εξαντλήθηκα φοβάμαι. Είναι ο μήνας του Ραμαζανιού, ο Γκαμάλ κι η Μεχέκ δεν έχουν πει και δεν έχουν φάει τίποτα κατά τη διάρκεια της μέρας κι αυτό είναι ιδιαίτερα καταπονητικό. Αν δε σε πειράζει, βοήθησέ με να πάω στο υπνοδωμάτιό μου και να ξαπλώσω, ώστε να μπορέσουν να φάνε και να πιουν με την ησυχία τους για να πάρουν τις δυνάμεις που έχασαν κι έπειτα να ξεκουραστούν μη έχοντας άλλες υποχρεώσεις».

Η Λία συμφώνησε με προθυμία. Στην κρεβατοκάμαρα της γιαγιάς τράβηξε πρώτα τις άσπρες κουρτίνες της κουνουπιέρας και σήκωσε το γυαλιστερό ασημί κάλυμμα του μεγάλου κρεβατιού. Ύστερα τη βοήθησε να βγάλει τη ριγέ ρόμπα και την παλιομοδίτικη καμιζόλα που φορούσε από κάτω. Η επιδερμίδα των ώμων και των μπράτσων της, που έμοιαζε με ζαρωμένο χαρτί, ήταν διάστικτη από σημάδια και οι ωμοπλάτες της προεξείχαν έντονα, σαν μεγάλα φτερά. Έδειχνε ευάλωτη σαν παιδί, σαν αδυνατισμένο σπουργίτι, εντελώς παρτάιρη εντύπωση από τη δύναμη και την αποφασιστικότητα που απέπνεαν το ύφος και τα λόγια της.

«Ευχαριστώ», της είπε κάπως παγερά η Δανάη μόλις ξάπλωσε στο κρεβάτι.

Το βλέμμα της Λίας έπεσε πάνω στη φωτογραφία του κομοδίνου κι ετοιμάστηκε να ρωτήσει γι' αυτόν τον μυστηριώδη άντρα. Δεν το αποτόλμησε. Όταν πήρε τα μάτια της

από τη φωτογραφία και τα έστρεψε στη γιαγιά της, είδε στο πρόσωπό της μια παράξενη, άγρια λάμψη προειδοποίησης.

Μη μιλήσεις.

Μη ρωτήσεις.

Έσκυψε, τη φίλησε και απομακρύνθηκε από το κρεβάτι και το υπνοδωμάτιο χωρίς να πει λέξη.

Υπήρχαν στιγμές, όπως αυτή, που η ψυχρότητα της γιαγιάς της την πάγωνε. Αυστηρή, αποστασιοποιημένη και ιδιότροπη, της προκαλούσε συνεχώς ανησυχία για το τι έπρεπε να πει ή να κάνει για να μην την πετάξει έξω με τις κλοτσιές.

Κι αυτό το σπίτι... Ήταν συναρπαστικό μέσα στην παλαιότητα, τη φθορά και την αινιγματικότητά του, αλλά επίσης ήταν και κάπως τρομακτικό. Ήταν τόσο περίεργο να βρίσκεται ολομόναχη εδώ μέσα με τρεις γέρους μονάχα.

Η πόλη έξω, με εξαίρεση τον ορίζοντα της θάλασσας και τον ασυννέφιαστο ουρανό, δεν έμοιαζε με κανένα μέρος από όσα είχε επισκεφτεί μέχρι τότε. Ήταν εντελώς ανεξοικειωτή με την απίστευτη ξέστη, το πυκνό πλήθος και τις περίεργες ομιλίες. Οι παράξενες μυρωδιές που διαχέονταν σε όλα τα σοκάκια και στους δρόμους, η κίτρινη αχλή που τύλιγε σαν πέπλος την πόλη και η πηχτή υγρασία που αισθανόταν διαρκώς στα πνευμόνια και στο δέρμα της την έκαναν να νιώθει άβολα.

«Αύριο», είπε μέσα της και ξάπλωσε στο κρεβάτι κλείνοντας τα βλέφαρά της. «Αύριο ίσως νιώθω διαφορετικά».

Κείτομαι ακίνητη, παρακολουθώντας τις διαφορετικές υφές του σκοταδιού. Αν στρέψω το κεφάλι μου προς το παράθυρο,

μπορώ να δω το φως του φεγγαριού που αντανακλά στο ασήμι της κορνίζας δίπλα μου, φωτίζοντας το πρόσωπό του. Χαμογελώ. Θυμάμαι. Τη βραδιά που ήρθε να με πάρει για να πάμε νότια, μετά τη λίμνη Μαρεώτιδα, στη μικρή όαση του ελ-Ανδαλούς. Μόλις εκατό χιλιόμετρα δυτικά, στα σύνορα με τη Λιβύη, τα κανόνια βροντούσαν και το αίμα πότιζε την άμμο της ερήμου, κι εγώ ετοιμαζόμουν να τον συναντήσω γεμάτη έξαψη. Μόλις που είχα προλάβει να σηκώσω ψηλά τα μαλλιά μου και να βάλω κραγιόν όταν άκουσα την κόρνα του αυτοκινήτου. Κοιτάχτηκα με αγωνία στον καθρέφτη καθώς η Μεχέκ πήγε να ανοίξει. Ήταν η πρώτη φορά μετά από πολύ καιρό και πολλά βάσανα που έδειχνα πραγματικά ευτυχισμένη.

Το πρόσωπό μου καίει καθώς κοιτώ τη φωτογραφία του, που ακόμα και τώρα, μισό αιώνα μετά, με ξαφνιάζει και με βουλιάζει ατύχτη στη θλίψη και στον πόνο. Το κορμί μου πονάει βαθιά, μέχρι τα κόκαλα και τρέμω σαν να 'χω πυρετό. Θέλω να κοιμηθώ, να παραδοθώ στην παρηγοριά του ύπνου, όμως αντί γι' αυτόν έρχεται η θλίψη κι ο φόβος. Όχι για τον θάνατό μου, που βρίσκεται πια κοντά. Αλλά για τον άλλο, τον ζωντανό θάνατο. Την απώλεια κάθε ανάμνησης, την απώλεια ό,τι πολυτιμότερου κατάφερα να κρατήσω όλα αυτά τα χρόνια της οδύνης που με χάραξαν βαθιά, τα χρόνια που ακολούθησαν τον πόλεμο.

Μέσα στη σκοτεινή σκέφτομαι την πρόταση της Λίας. Μια τη βρίσκω ενδιαφέρουσα και μια με κυριεύει εκνευρισμός για την εισβολή της στη μοναξιά μου. Λαχταράω μόνο γαλήνη και ησυχία. Και τις όμορφες εικόνες από το παρελθόν. Λιγοστές, μα μου αρκούν. Μου άρκεσαν για μια ζωή. Έστω για ένα κομμάτι της.

Όταν ξύπνησε η Λία, η χτεσινοβραδινή βαρυθυμία της είχε χαθεί. Σιγοτραγουδώντας, πήρε ένα μπλουζάκι κι ένα παντελόνι από τη στοίβα των ρούχων που είχε βγάλει από την τσάντα της. Τα φόρεσε κι ύστερα άνοιξε τη μικρή ντουλάπα κι έχωσε μέσα τα υπόλοιπα. Είχε αρχίσει να της αρέσει που το δωμάτιο ήταν τόσο λιτό. Φαινόταν πολύ καλύτερο από το δικό της, που ήταν μονίμως γεμάτο παράταιρα αντικείμενα, πεταμένα παντού. Πράγμα πρωτοφανές, ίσωσε μέχρι και τα σεντόνια στο κρεβάτι της πριν βγει από το δωμάτιο και προχωρήσει βιαστικά προς την κρεβατοκάμαρα της γιαγιάς της. Από την ώρα που ξύπνησε, σκεφτόταν διαρκώς τον τρόπο για να τη βοηθήσει να καταγράψει τις αναμνήσεις της. Ίσως τελικά να προσπαθούσε να τις γράψει στ' αλήθεια.

«Στο κάτω κάτω δεν έχει σημασία πώς θα είναι γραμμένες και αν θα έχουν συντακτικά ή γραμματικά λάθη. Κανείς δε θα με βαθμολογήσει. Σωστά;» μονολόγησε ευδιάθετη.

Η πόρτα στην κρεβατοκάμαρα της γιαγιάς της ήταν ανοιχτή. Όρμησε μέσα έτοιμη να τη χαιρετίσει ενθουσιασμένη για να δείξει τη χαρά και την ευγνωμοσύνη της, αλλά κοντοστάθηκε απότομα. Επικρατούσε σκοτάδι. Ακόμη και τα παντζούρια ήταν κλειστά, κρύβοντας τα σκαλιστά καφασωτά και το

περίεργο φως που διέχεαν στο δωμάτιο. Όταν τα μάτια της συνήθισαν, είδε πως η γιαγιά της ήταν ξαπλωμένη ανάσκελα και η Μεχέκ της σκούπιζε το μέτωπο με ένα βρεμένο πανί. Η ατμόσφαιρα μύριζε ξίδι και οινόπνευμα.

Όταν η Άμπλα παραμέρισε λιγάκι, είδε με τρόμο που δεν περιέμενε πως το πρόσωπο της Δανάης ήταν χλομό σαν κερί, τα μάγουλά της ρουφηγμένα, τα χείλη της κατάξερα και δε σάλευε καθόλου. Έμοιαζε σαν να 'χε πεθάνει.

Τα πρόσχαρα λόγια στέγνωσαν στον λαιμό της και δεν έφτασαν στα χείλη της, που είχαν ανοίξει από τη σαστιμάρα και το σκιάξιμο. Περιέμενε ακίνητη σαν άγαλμα στην ανοιχτή πόρτα μέχρι που η Μεχέκ στράφηκε και την είδε. Έτρεξε κοντά της και με σπασμωδικές και φουριόζες χειρονομίες της έδειξε πως έπρεπε να φύγει αμέσως.

«Τι συμβαίνει; Τι έγινε, Άμπλα;» τη ρώτησε υιοθετώντας την προσφώνηση σεβασμού του Γκαμάλ.

Η απάντηση ήταν ένα κουρασμένο κούνημα του κεφαλιού, ένα σπρώξιμο κι ένα μπερδεμένο μουρμούρισμα σε μια ακαταλαβίστικη γλώσσα, που έμοιαζε με τον θόρυβο που κάνουν τα ξερά φύλλα στον άνεμο. Πισωπάτησε και βγήκε σιωπηλή έξω για να ψάξει τον Γκαμάλ. Τον βρήκε στην κουζίνα, στο πίσω μέρος του σπιτιού.

«Τι έπαθε η γιαγιά μου;» τον ρώτησε δίχως να τον καλημερίσει, δίχως καν να τον προειδοποιήσει για την παρουσία της.

Εκείνος την κοίταξε ατάραχος. Σούφρωσε τα μαβιά του χείλη και πήρε βαθιά ανάσα τεντώνοντας τα ρουθούνια του. «Η κυρία έχει πυρετό».

«Μόνο;»

«Τι άλλο;»

Κοιτάχτηκαν σιωπηλοί για λίγο.

«Ζει όμως, δε ζει;» τον ρώτησε νιώθοντας έκπληκτη τα μάτια της να βουρκώνουν.

Το ίδιο έκπληκτος φάνηκε κι ο Γκαμάλ παρατηρώντας τα. Αυτό τον έκανε να υποχωρήσει και να της δώσει περισσότερες πληροφορίες. «Ζει. Ειδοποιήσαμε τον γιατρό και θα έρθει πριν από το μεσημέρι...»

«Πριν από το μεσημέρι;» αντέδρασε απότομα η Λία. «Εί-
ναι ακόμα πρωί».

«Η Αλεξάνδρεια είναι μια πόλη επτά εκατομμυρίων. Με-
ρικά πράγματα δεν μπορείς να τα έχεις αμέσως, λες και εί-
σαι ο Φαρούκ*».

«Δείχνει να χρειάζεται βοήθεια αμέσως».

«Ο γιατρός που την παρακολούθει εδώ και χρόνια, ένας Έλληνας γέννημα θρέμμα Αλεξανδρινός, είπε πως δεν κιν-
δυνεύει άμεσα. Μα μέχρι να μπορέσει να έρθει πρέπει να
της κάνουμε εντριβές με οινόπνευμα και κομπρέσες με ξί-
δι. Η Άμπλα της ετοίμασε ένα ρόφημα που φέρνει ύπνο για
να μπορέσει να ξεκουραστεί. Πέρασε δύσκολη, εξαντλητι-
κή νύχτα».

«Κι αν εν τω μεταξύ πάθει κάτι;» ρώτησε τρομαγμένη.

«Θα γίνει καλά. Δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει».

«Μα πώς κατάφερε να κρυώσει με τόση ζέστη;»

* Η Αίγυπτος μέχρι το 1952 ήταν ενιαίο Βασίλειο μαζί με το Σου-
δάν, αν και ουσιαστικά ήταν προτεκτοράτο της Μεγάλης Βρετανίας.
Οι κυβερνήτες και βασιλείς της Αιγύπτου προέρχονταν από τη Δυνα-
στεία του Μοχάμετ Αλι. Ο πρώτος βασιλιάς μετά την Οθωμανική επο-
χή ήταν ο Φουάντ ο Α΄ και τον διαδέχτηκε στον θρόνο το 1936 ο γιος
του Φαρούκ ο Α΄, περιώνυμος για την απίστευτα σπάταλη, διεφθα-
ρμένη και ανίκανη διακυβέρνησή του. Ο θεσμός της βασιλείας ανατρά-
πηκε οριστικά με την Επανάσταση του Νάσερ.

«Δε φταίει το κρύο για την αρρώστια της».

«Και τι φταίει;»

«Οι αναμνήσεις».

Οι αναμνήσεις; σκέφτηκε απορημένη η Λία. Και τότε γιατί θέλει να τις κρατήσει αν την αρρωσταίνουν; Και γιατί εγώ να τη βοηθήσω;

Άνοιξε το στόμα της να ρωτήσει τον Γκαμάλ τι εννοούσε, μα αυτός την πρόλαβε.

«Θα γίνει καλά όπως κάθε φορά. Ινσαλάχ... Αν θέλει ο Θεός...» της είπε με ύφος τελεσίδικο κι έπειτα σήκωσε τη γαβάθα που ετοιμάζε, πήρε και μια στοίβα καθαρά, λευκά πανιά και βγήκε από την κουζίνα.

«Μπορώ να κάνω τίποτα για να βοηθήσω;» φώναξε στο κατόπι του.

«Αυτό ακριβώς που είπες, δεσποινίς», της απάντησε για πρώτη φορά στον ενικό, ένδειξη του πόσο βιαστικός και ταραγμένος ήταν.

«Δηλαδή;»

«Τίποτα. Άφησέ μας απλώς ήσυχους να κάνουμε αυτό που ξέρουμε».

Βγήκε και περιπλανήθηκε έξω στην περίκλειστη αυλή. Κάθισε στο σκαμνί δίπλα στην άδεια πολυθρόνα της γιαγιάς της, παρακολουθώντας τις ηλιαχτίδες να μετατρέπουν τις σταγόνες του μικρού σιντριβανιού σε μια βροχή από διαμάντια. Χάθηκε στις σκέψεις της κοιτώντας τες, μετά σήκωσε το βλέμμα και παρατήρησε για λίγο τα παράθυρα και τα καφασωτά στις δύο προσωπικές κάμαρες της γιαγιάς. Απόλυτη ησυχία, θανατερή ησυχία. Δεν την άντεχε, δεν μπορούσε να περιμένει άλλο άπρακτη, θα της σάλεψε.

Μπήκε στο σπίτι, περιφέρθηκε άσκοπα για λίγο και συνά-

ντησε τελικά τη Μεχέκ σε έναν σκοτεινό διάδρομο να προχωρά κουτσαίνοντας και γέροντας μπροστά. Ήθελε να τη ρωτήσει για τη γιαγιά της, μα πώς διάολο να το έκανε αφού η ηλικιωμένη Αιγύπτια δε μιλούσε γρυ ελληνικά; Αν μιλούσε δηλαδή έστω και κάποια άλλη κατανοητή γλώσσα.

Η Μεχέκ σήκωσε το κεφάλι της και χαμογέλασε. Το ύφος της δεν είχε καμιά σχέση με εκείνο που αντίκρισε όταν την είδε στο υπνοδωμάτιο της Δανάης. Τώρα οι βαθιές ρυτίδες είχαν κάπως απαλύνει, το βλέμμα στα γαλακτερά της μάτια είχε κάπως καθαρίσει. Αναθαρρημένη, έκανε να πάει προς τη σκάλα, μα το βλέμμα της Άμπλα σκλήρυνε αμέσως. Της κούνησε το δάχτυλο αρνητικά και η Λία πισωπάτησε.

Είχε σχεδόν μεσημεριάσει και δεν είχε βάλει τίποτα στο στόμα της από το προηγούμενο βράδυ. Το σκέφτηκε για μια στιγμή κι αποφάσισε να μην ενοχλήσει τη Μεχέκ και τον Γκαμάλ περισπώντας τους από τις φροντίδες της γιαγιάς της. Αποφάσισε να βγει έξω, κάτι στο χέρι να αγοράσει, θυμόταν καλά το σοκάκι και τον δρόμο, είχε τώρα μια ιδέα από τη δαιδαλώδη αυτή γειτονιά της παλιάς Αλεξάνδρειας. Τσέκαρε πως είχε αρκετές αιγυπτιακές λίρες στην τσέπη της και έλεγξε τα ρούχα της για να διαπιστώσει πως είχαν την ευπρέπεια που απαιτούσε αυτός ο παράξενος, νέος κόσμος.

Μόλις βγήκε, ο καύσωνας την τύλιξε ολόκληρη, νόμιζε πως άνοιξαν μια πόρτα κι απλώς την πέταξαν στον φούρνο. Προχωρούσε αργά στις σκιερές μεριές των σοκακιών, αλλά και πάλι, η ζέστη και η υγρασία έκαναν την ατμόσφαιρα απίστευτα πνιγηρή.

Συνέχισε στη φτενή σκιά ακολουθώντας τη διαδρομή που είχε πάρει κι ο Γκαμάλ την προηγούμενη μέρα για να βγει στον μεγάλο δρόμο και να φτάσει στα σουκ. Είχε προσέξει

ένα σωρό καντίνες και καροτσάκια που πουλούσαν φαγητό εκεί, θα μπορούσε να βρει κάτι να φάει και να πιει.

Βγήκε εύκολα στη λεωφόρο ελ-Αταρίν κι έφτασε στην άκρη του λαβυρίνθου που ανοιγόταν μπροστά της. Ένα πυκνό δάσος από παλιά κτίρια που έδειχναν ετοιμόρροπα κι ανάμεσά τους στενά σοκάκια γεμάτα εμπορεύματα, ανθρώπους και μύγες. Θυμόταν από τις εικόνες που είχε αντικρίσει και τα λόγια του Γκαμάλ πως στην αρχή της αγοράς βρίσκονταν μόνο τα εμπορικά και τα παλιατζίδικα, τα καταστήματα τροφίμων απλώνονταν βαθύτερα στα σουκ, αν και η λέξη καταστήματα της φάνηκε πολύ μεγαλειώδης για να χαρακτηρίσει αυτά τα ετοιμόρροπα και στενόχωρα μαγαζάκια. Δίστασε για λίγο περπατώντας πάνω κάτω στο πεζοδρόμιο του μεγάλου δρόμου κι όταν σε κάποιο στενό άνοιγμα μια μυρωδιά φαγητού έφτασε στα ρουθούνια της, το αποφάσισε και μπήκε στον λαβύρινθο.

Ωστόσο, όλα τα στενά μαγαζιά και τα φορτωμένα καρότσια εδώ ήταν γεμάτα πλαστικά παιχνίδια και φτηνά, γυαλιστερά μπιχλιμπίδια που θύμιζαν χριστουγεννιάτικη διακόσμηση. Πιο κάτω αντίκρισε πυραμίδες από μεταλλικά κύπελλα και σερβιτόρους. Πιατικά σε μεγάλες ντάνες που συναγωνίζονταν τους κορμούς των φοινικόδεντρων. Οι μουσικές που ξεχύνονταν από δεκάδες τρανζίστορ ήταν τόσο εκκωφαντικές, που ένιωσε το κεφάλι της να διαλύεται από την πίεση. Έσπευσε όσο γρηγορότερα μπορούσε να στρίψει σε κάποιο στενό δεξιά, που έδειχνε πιο άνετο και πιο ήσυχο.

Προχώρησε με μεγαλύτερη ευχέρεια, εδώ τα μαγαζάκια αραίωναν κάπως, το ίδιο κι ο κόσμος. Συνάντησε μια σειρά παλιατζίδικα που πουλούσαν από κεφάλια της Νεφερίτης μέχρι αγγλικές ξιφολόγχες από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πό-

λεμο και αναμνηστικά από τις μάχες του ελ-Αλαμείν και του Τομπρούκ.* Προφανώς, τα αναμνηστικά ενδιέφεραν λιγότερο κόσμο κι έτσι ο αέρας ήταν κάπως καθαρότερος και ο συνωστισμός υποφερτός. Λίγο πιο κάτω όμως, τα αιγυπτιακά παλιατζίδικα αντικαταστάθηκαν από καρότσια γεμάτα ως επάνω από ρούχα και παπούτσια, νάιλον φόρμες γυμναστικής και πλαστικά πέδιλα σε ροζ και γαλάζιο χρώμα. Οι περισσότεροι πελάτες ήταν γυναίκες, όλες με τα κεφάλια τους καλυμμένα με γκριζες και άσπρες μαντίλες, όλες με μακρυνικές μπλούζες και μπεζ καμπαρντίνες που έφταναν μέχρι τους αστραγάλους, παρά την αφόρητη ζέστη.

Προχωρούσε δίχως να ξέρει πού πηγαίνει, ελπίζοντας σύντομα να ξαναβγεί στην ελ-Αταρίν ή στη Σαλάχ ελ-Ντιν. Ήταν σίγουρη πως ξεχώριζε σαν τη μύγα μες στο γάλα κι όλοι την παρατηρούσαν. Ένωθε ολοένα και πιο αλλόκοτη. Τα στήθη της ήταν προσημένα και νόμιζε πως θα ξεχύνονταν από το μπλουζάκι της, ενώ το ιδρωμένο παντελόνι της την έσφιγγε στη μέση και στους μηρούς. Την είχε λούσει κρύος ιδρώτας από τη ζέστη και τον πανικό που ολοένα δυνάμωνε μέσα της κι άρχισε να φοβάται μήπως νιώσει κάποια από τις ζαλάδες και τις αναγούλες που την έπιαναν τελευταία και σωριαστεί στο βρόμικο σοκάκι. Επίσης διψούσε αφάνταστα,

* Η μάχη του ελ-Αλαμείν, στα σύνορα Αιγύπτου-Λιβύης, έλαβε χώρα το 1942 μεταξύ των Συμμαχικών και των Γερμανοϊταλικών δυνάμεων και έκρινε καθοριστικά την έκβαση του πολέμου στη Βόρεια Αφρική και την τύχη του Άφρικα Κορπς, του γερμανικού εκστρατευτικού σώματος που διοικούσε ο φημισμένος στρατηγός Έρβιν Ρόμελ. Στη μάχη του ελ-Αλαμείν αλλά και σε εκείνη του Τομπρούκ που ακολούθησε συμμετείχαν και ελληνικές δυνάμεις με την 1η Ταξιαρχία υπό τον Συνταγματάρχη Πανσανία Κατσώτα.

όμως μέχρι εκεί που έφτανε το μάτι της δεν έβλεπε τίποτε άλλο εκτός από συνωπισμένο κόσμο, φανταχτερά χαϊμαλιά και βουνά από μπεζ πουνάμισα, μαύρα σκαρπίνια και τόπια με συνθετικό ύφασμα που γυάλιζε σαν πλαστική σακούλα. Προσπαθούσε να παίρνει βαθιές ανάσες για να γλιτώσει από το ανακάτεμα και την αναγούλα του άδειου της στομαχιού και ταυτόχρονα συνέχισε να βαδίζει μήπως και καταφέρει να βγει από αυτό τον φασαριόζο λαβύρινθο. Ο λαιμός της είχε αρχίσει να πονάει και τα μάτια της θόλωσαν.

Παρά τούτα, με την άκρη του ματιού της έπιασε κάποιον που βρισκόταν ώρα τώρα στο κατόπι της, που φαινόταν να την ακολουθεί από τη στιγμή που είχε μπει στα σουκ. Μια φιγούρα μέσα στις χιλιάδες που κινούνταν στο σοκάκι· κι όμως, της φάνηκε κάπως γνωστός, είχε κάτι το οικείο. Σταμάτησε απότομα και στράφηκε ολόκληρη. Πάσχιζε να θυμηθεί πού και πότε τον είχε ξαναδεί.

Προχτές. Ναι, προχτές. Ήταν ο ταξιτζής που την είχε φέρει στην πόλη. Δε θυμόταν το όνομά του, μα θυμόταν καθαρά το πρόσωπό του. Ένα όμορφο, είναι η αλήθεια, μελαψό πρόσωπο, καθαρό, ξυρισμένο και περιποιημένο. Είχε σταθεί κι αυτός τώρα και την παρατηρούσε απροκάλυπτα. Τον πλησίασε δίχως να διστάσει και δίχως να πάρει το βλέμμα της από πάνω του.

«Εγώ... Δεν... Εγώ δεν...» τραύλισε αιφνιδιασμένος από τη συμπεριφορά της, προφανώς δεν ήταν συνηθισμένος σε τέτοιες αντιδράσεις από τις γυναίκες της χώρας του.

«Δε φαντάζεσαι πόσο χαίρομαι που σε ξαναβλέπω», τον έκοψε χωρίς περιστροφές και χωρίς να κρύψει την ανακούφισή της. «Γαμώ το διάολό μου, έχω χαθεί τελείως εδώ μέσα».

Εκείνος φάνηκε ελαφρώς σοκαρισμένος από τον τρόπο

που μίλησε και επίσης ανακουφισμένος, αφού περίμενε κατσάδιασμα ή βρισιές.

«Άρα με χρειάζεσαι», της είπε χαμογελώντας, φανερώνοντας τα κατάλευκα δόντια του.

«Σε χρειάζομαι, ναι. Τουλάχιστον μέχρι να βγω μέσα από αυτό τον λαβύρινθο. Γιατί με παρακολουθείς τόση ώρα μέσα στο παζάρι;»

«Δε σε παρακολουθώ μέσα στο παζάρι...»

Η Λία κάγχασε. «Σε είδα και πριν».

«Σε παρακολουθώ από την ώρα που βγήκες από το σπίτι. Και το σπίτι το παρακολουθώ από την ώρα της πρωινής προσευχής».

«Γιατί;»

«Γιατί θέλω», της είπε με φυσικότητα.

Η Λία γέλασε. «Μου θυμίζεις εμένα. Αυτή την απάντηση θα έδινα κι εγώ». Του άπλωσε το χέρι. «Με λένε Λία».

«Κι εμένα Ναφούζ. Αλλά αυτό το ξέρεις ήδη, σου το είπα μέσα στο αυτοκίνητο».

«Λοιπόν, Ναφούζ φίλε μου...» του είπε εμφατικά, σχεδόν ειρωνικά. «Μπορείς, σε παρακαλώ, να με πας κάπου για να φάμε και να πιούμε κάτι; Πεθαίνω από την πείνα».

Ο Ναφούζ κοίταξε γύρω του σφιγμένος. «Εδώ είναι η παλιά αραβική συνοικία. Οι άνθρωποι είναι πολύ θρησκευόμενοι».

«Το ξέρω πως είναι Ραμαζάνι, αλλά εγώ δεν είμαι μουσουλμάνο. Μπορώ να τρώω και να πίνω ελεύθερα».

«Πουθενά εδώ γύρω δε σερβίρουν αλκοόλ».

«Ποιος ζήτησε αλκοόλ; Απαγορεύεται πια να το πίνω. Νεράκι του Θεού θέλω. Ένα παγωμένο τσάι».

«Κανείς εδώ δε σερβίρει οτιδήποτε πριν δύσει ο ήλιος

και ξεκινήσει το ιφτάρ. Μήπως να βγούμε καλύτερα από τα στενά; Μπορούμε να πάμε στην Κορνίζ, στην παραλία, που είναι πιο δροσερά. Ή ακόμη και στο Ανφούσι, στην προκυμαία. Εκεί τα πράγματα είναι πιο χαλαρά με το Ραμαζάνι εξαιτίας των τουριστών».

Την έβγαλε από τον λαβύρινθο με χαρακτηριστική ευκολία και σε απίστευτα για τη Λία σύντομο χρόνο. Άρχισαν έπειτα να κατεβαίνουν την ελ-Αταρίν, πέρασαν τη μεγάλη λεωφόρο Ζαγλούλ, έφτασαν στην πλατεία Όραμπι και βγήκαν στην προκυμαία. Προχώρησαν προς τα δυτικά για λίγο, διέσχισαν το αριστερό πέταλο του παλιού ανατολικού λιμανιού και κάποια στιγμή η Λία στάθηκε με το στόμα ανοιχτό, κοιτώντας μπροστά της το λευκό τέμενος με τους σκαλιστούς θόλους και τους περίτεχνους μιναρέδες. Ήταν ένα θαύμα στα μάτια της, ιδιαίτερα μετά τα λερά, σκονισμένα και υπό κατάρρευση κτίρια της παλιάς συνοικίας.

«Εδώ πάμε;» ρώτησε ενθουσιασμένη από την ομορφιά που αντίκρισε.

«Δεν έχω τόσο μεγάλες φιλοδοξίες, δε θέλω να σε κάνω μουσουλμάνα. Αρκεί να γίνεις η φίλη μου στην Αλεξάνδρεια», εξήγησε επαναλαμβάνοντας την πρόταση που της είχε κάνει εκείνο το πρώτο βράδυ στο ταξί.

«Είσαι πολύ επίμονος τύπος τελικά».

«Αυτό είναι το τέμενος Αμπού Αμπάς ελ-Μούρσι, το σπουδαιότερο της πόλης. Το ομορφότερο, αυτό που γλυκαίνει την καρδιά μας, αυτό που κάνει περήφανους όλους τους Αλεξανδρινούς. Κι όχι μόνο τους μουσουλμάνους, αν και από τους άλλους δεν έχουν μείνει πια αρκετοί».

«Μιλάς πολύ καλά αγγλικά», του είπε παραξενεμένη.

«Είμαι από την Αλεξάνδρεια», της απάντησε περήφανος.

«Τι σημαίνει αυτό;»

«Κάποτε, όχι πολλά χρόνια πριν, αλλά αρκετά προτού γεννηθώ εγώ, όλοι μιλούσαν τουλάχιστον τρεις τέσσερις ξένες γλώσσες σε αυτή την πόλη. Η Αλεξάνδρεια τότε ήταν το λευκό ρόδο της Μεσογείου. Η πιο πλούσια πόλη της Αιγύπτου, η πιο μορφωμένη, η πιο διασκεδαστική», της είπε συνεχίζοντας να περπατά μέχρι που έφτασαν στο φρούριο του Κάιτ Μπέη, στην κορυφή της στεριανής λωρίδας που χώριζε το ανατολικό από το δυτικό λιμάνι της Αλεξάνδρειας.

Το θαλασσινό αεράκι που φυσούσε δροσερό και μυρωμένο από τη μεριά της θάλασσας αναζωογόνησε αμέσως τη Λία, ιδιαίτερα όταν πέρασαν τα τείχη του φρουρίου, έφτασαν στην κάασμπα, στον πύργο, κι ανέβηκαν στην ταράτσα του. Η ανεμπόδιστη θέα από κει πάνω ήταν συγκλονιστική.

«Στο βάθος είναι η παλιά Αλεξάνδρεια, η αραβική συνοικία και τα σουκ. Αλλά αυτά τα ξέρεις ήδη», της είπε. «Δυτικά είναι το εμπορικό λιμάνι, κάποτε ένα από τα σημαντικότερα σε όλη τη Μεσόγειο. Ανατολικά το παλιό λιμάνι με τις βάρκες και τα κότερα. Από εκεί απλώνεται η Κορνίζ, η παραλιακή λεωφόρος, που φτάνει μέχρι τα θερινά βασιλικά ανάκτορα της Μοντάζα. Αν θες, κάποια μέρα μπορώ να σε πάω να τα δεις».

Η Λία χάξεψε συνεπαρμένη τον ατελείωτο παραλιακό δρόμο με τις φοινικιές και τις θαλασσινές καμπίνες. Το λαμπρό καλοκαιρινό φως φιλτραριζόταν θαρρείς στη σκόνη που έφερε το χαμσί, ο άνεμος της ερήμου. Η εικόνα ήταν εξωπραγματική, της θύμιζε τις παλιές, καλλιτεχνικές φωτογραφίες που έβγαζε κάποτε η μητέρα της με τη Λαίκα.

«Έχω ακούσει τόσα για τον ελληνισμό της Αλεξάνδρειας», του είπε χαζεύοντας την πανοραμική θέα της πό-

λης. «Από τα μαθήματα που κάναμε στο σχολείο για τον Κωνσταντίνο Καβάφη, τον ποιητή».

«Α, ξέρω...»

«Ξέρεις;»

«Όλοι ξέρουμε τον Καβάφη. Τον διδασκόμαστε στο σχολείο, τον συναντάμε παντού. Ήταν ο ποιητής μας».

«Ο ποιητής σας; Ήταν Έλληνας».

«Ήταν Αλεξανδρινός. Σε αυτούς τους δρόμους μεγάλωσε, εδώ έζησε όλη του τη ζωή, εδώ έγραψε τους στίχους του. Ανήκει σε όλους μας».

«Η θέα είναι απίστευτη πάντως. Τόσα χιλιόμετρα παραλίας...»

«Είναι πολύ καλύτερη από τη θάλασσα. Και πολύ πιο ήσυχα. Ίσως κάποια μέρα σε πάω βαρκάδα για να τη δεις».

«Αλήθεια;»

«Ένας άντρας πρέπει να κάνει το καλύτερο για τη γυναίκα που συνοδεύει. Ειδικά αν είναι τόσο όμορφη και λαμπερή».

Η Λία κολακεύτηκε από το παλιομοδίτικο κόρτε του, μόνο σε ταινίες και μυθιστορήματα το είχε ζήσει, οι παρέες της στην Αθήνα το έλεγαν πέσιμο και το συνόδευαν με ποτά και χάπια, έχοντας μοναδικό σκοπό τους το κρεβάτι.

«Αλήθεια;» επανέλαβε με το πρόσωπό της αναποκοκκινισμένο.

«Αλήθεια. Έχω έναν φίλο που έχει μια μικρή φελούκα στη Μαχμουντία, στο κανάλι. Αν έχει απανεμιά, μπορώ να τη βγάλω και στη θάλασσα και...»

Δεν τον άφησε να συνεχίσει. «Αλήθεια με βρίσκεις όμορφη και λαμπερή;»

«Ένας άντρας δε λέει ποτέ ψέματα», της είπε με σιγουριά.

Άλλο πρωτάκουστο κι αυτό, σκέφτηκε η Λία έκπληκτη και χαμογέλασε.

«Σε βρίσκω όμορφη, λαμπερή, χαριτωμένη και ενδιαφέρουσα, καμία από τις συμφοιτήτριές μου στο Πανεπιστήμιο Σενγκόρ δεν είναι τόσο όμορφη όσο εσύ. Το ορκίζομαι στο όνομα του Αλλάχ, του μοναδικού, του φιλεύσπλαχνου, του...»

«Καλά, καλά, φτάνει», του είπε η Λία, τύλιξε τα χέρια της πίσω από το κεφάλι του και τράβηξε τα χείλη του στα δικά της.

Νέα έκπληξη την περίμενε καθώς διέκρινε μια σκιά απελπισίας και δυσπιστίας στο βλέμμα του, πριν εκείνος τραβηχτεί απότομα.

«Γιατί το έκανες αυτό;» θέλησε να μάθει.

Η Λία το είχε κάνει εντελώς αυθόρμητα, γοητευμένη από τους ευγενικούς του τρόπους και το όμορφο, μελαψό του πρόσωπο. «Εσύ είχες προτείνει να γίνεις ο φίλος μου στην Αλεξάνδρεια. Θυμάσαι;» τον ρώτησε μπερδεμένη.

«Ο φίλος σου. Ένας κανονικός φίλος. Τουλάχιστον στην αρχή», της εξήγησε.

«Δηλαδή δε σ' άρεσε;» τον ρώτησε απογοητευμένη, με τη μαγεία της στιγμής να έχει εξανεμιστεί στο ελαφρύ αεράκι.

«Φυσικά και μου άρεσε, μα δεν το είχα έτσι σχεδιασμένο στο μυαλό μου».

«Τι εννοείς σχεδιασμένο;»

«Ήθελα να σε φλερτάρω σιγά σιγά. Όμως ήθελα να κρατήσει αρκετά, ήθελα να αντισταθείς στην αρχή και να υποκύψεις αργότερα. Τότε όλος ο θρίαμβος θα ήταν δικός μου, θα σε είχα κατακτήσει. Τώρα πήρες εσύ την πρωτοβουλία και παραδόθηκες. Πάει η ευχάριστη αναμονή, πάει η μάχη να σε κερδίσω, πάει ο θρίαμβός μου. Όλα τελείωσαν μέσα σε

λίγα λεπτά. Αν γίνει έτσι, τι πιθανότητες έχεις κι εσύ η ίδια να εκτιμήσεις τις προσπάθειές μου και τις προθέσεις μου;»

Η Λία έμεινε άναυδη. Δεν ήξερε αν έπρεπε να χαρεί ή να θυμώσει με τα λεγόμενά του. Πίσω στην Ελλάδα, πίσω στις δικές της παρέες, κανείς δεν επρόκειτο να αφήσει μια τέτοια ευκαιρία ανεκμετάλλευτη. Της ήταν αδιανόητο πως υπήρχαν άνθρωποι στην ηλικία τους που σκέφτονταν με αυτό τον τρόπο.

Απόμειναν για λίγο έτσι αμήχανοι και σιωπηλοί. Τώρα είχαν και οι δυο επίγνωση του χάσματος της εμπειρίας, των συνηθειών και των προσδοκιών που τους χώριζαν.

«Έχεις φίλο εκεί που ζεις;» τη ρώτησε με φωνή που συναγωνιζόταν το θρόισμα της θαλασσινής αύρας.

Η αμήχανη Λία προσπάθησε να γελάσει αδιάφορα, αλλά το γέλιο της ακούστηκε σκληρό. «Ναι. Τι περιμένεις; Φυσικά και έχω. Είχα δηλαδή... Τέλος πάντων...»

Εκείνος κούνησε το κεφάλι του κάπως επικριτικά. «Δεν καταλαβαίνω τότε. Γιατί με φίλησες;»

Δεν της άρεσε η αποδοκιμασία του και προσπάθησε να τον κάνει να τη συμπαθήσει και πάλι. Λέγοντας την αλήθεια και σοκάροντάς τον. «Είχα φίλο. Αλλά σκοτώθηκε. Σε ατύχημα».

«Τι;» ρώτησε γουρλώνοντας τα μάτια του. «Με αυτοκίνητο;»

«Όχι. Έπεσε. Έπεσε από το μπαλκόνι ενός διαμερίσματος. Ήταν αργά το βράδυ, σε ένα πάρτι πριν από λίγο καιρό. Έπινε κι έπαιρνε ναρκωτικά. Δεν είδα πώς έπεσε, ήμουν κι εγώ μεθυσμένη. Σκοτώθηκε ακαριαία, η αστυνομία δεν κατάλαβε αν ήταν ατύχημα ή αυτοκτονία. Τον έλεγαν Νίκο. Πάνε δυο μήνες από τότε».

«Δεν πενθείς;» απόρησε εκείνος μόλις άκουσε το μικρό χρονικό διάστημα.

«Δεν ήταν άντρας μου. Δεν είχαμε καν σχέση. Κάναμε παρέα, ήταν απλώς φίλος μου», του εξήγησε, αν και ήθελε να προσθέσει: *και περιστασιακά εραστής μου, γι' αυτό έγινε ό,τι έγινε*. Μα δεν το έκανε. Ήταν σίγουρη πως εκείνος δε θα καταλάβαινε και δεν άντεχε άλλα επιτιμητικά βλέμματα σήμερα. Της έφταναν οι εφιάλτες κι όσα είχε ήδη ζήσει. Της αρκούσε το πρόβλημα που κουβαλούσε.

Ο Ναφούζ κούνησε ξανά το κεφάλι του, αυτή τη φορά παρηγορητικά. Την έπιασε τρυφερά από το χέρι και την οδήγησε σε ένα πέτρινο παγκάκι, στη γωνία της ταράτσας. Κάθισαν με τις πλάτες στραμμένες στην πόλη, χαζεύοντας τον ορίζοντα της Μεσογείου που απλωνόταν εμπρός τους.

«Τον αγαπούσες αυτόν τον Νίκο;»

Τη ρώτησε τόσο απλά, ανεπιτήδευτα και γλυκά, ώστε η αμεσότητα άνοιξε έναν κλεισμένο διακόπτη στην ψυχή της Λίας. Άκουσε σχεδόν τον θόρυβό του. Εντελώς απρόσμενα, τα μάτια της γέμισαν δάκρυα.

«Ίσως ναι. Ήταν φίλος μου, από τους ελάχιστους που δε μου έκαναν κριτική, που με δεχόταν όπως ήμουν. Αλλά δεν ήταν κάποιο ρομαντικό ειδύλλιο όπως μπορεί να φαντάζεσαι...»

«Δε φαντάζομαι τίποτα», είπε ο Ναφούζ συνεχίζοντας να της κρατά το χέρι.

Η Λία σκούπισε τα μάτια της. Γενικά προσπαθούσε να μην κλαίει. Ούτε για τον Νίκο ούτε για την ίδια. Συνήθως πάσχιζε να μη σκέφτεται καν ότι ήταν πια νεκρός, τώρα όμως δεν μπορούσε να σταματήσει τις τραγικές εικόνες και τις οδυνηρές σκέψεις που τις συνόδευαν. Ούτε την απελ-

πισία για το πρόβλημα που είχε αφήσει ο Νίκος πίσω του.

«Είναι κάποιο από αυτά τα κτίρια νοσοκομείο;» τον ρώτησε στρεφόμενη ξανά προς τα πίσω και κοιτώντας την πόλη.

«Υπάρχουν αρκετά στην Αλεξάνδρεια».

«Έχεις σε κάποιο γνωστούς γιατρούς;» τον έκοψε πριν ολοκληρώσει τη λίστα.

Την κοίταξε ανήσυχος. «Είσαι άρρωστη;»

«Έχεις;»

«Στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο γνωρίζω κάποιους γιατρούς. Είναι και κοντά. Να, κοίτα...» της απάντησε και της έδειξε προς τον σταθμό των τραμ του Ράμλι.

«Μπορούμε να πάμε;»

«Μαζί; Τώρα;»

«Μαζί, ναι, αλλά όχι τώρα αμέσως. Δεν είμαι ακόμη σίγουρη».

«Για ποιο πράγμα; Τι έχεις;»

«Δεν είναι η στιγμή και δεν έχω διάθεση να σου εξηγήσω τώρα, συγγνώμη», του είπε και σηκώθηκε. «Αλλά μην ανησυχείς, δε σκοπεύω να πεθάνω... Τουλάχιστον όχι σύντομα...» προσπάθησε να αστειευτεί.

Σηκώθηκε δίπλα της σιωπηλός κι αμήχανος.

«Πάμε, Ναφούζ; Η ώρα πέρασε κι ούτε που το κατάλαβα».

«Μου δίνεις την άδεια να σου κρατάω το χέρι δημόσια στον δρόμο;» τη ρώτησε με συστολή.

Τον κοίταξε για άλλη μια φορά έκπληκτη.

Και του έτεινε το χέρι της χαμογελώντας.

Καθώς άκουγε τα βήματα του Ναφούζ να απομακρύνονται πίσω της, σήκωσε τη γροθιά της και χτύπησε την μπλε πόρ-

τα, αφού δεν είχε κλειδιά του σπιτιού. Ο ήλιος είχε γείρει στη δύση του, αλλά το σοκάκι ήταν ακόμη έρημο, σε λίγο θα ακουγόταν η προσευχή που θα όριζε τη διακοπή της ημερήσιας νηστείας.

Η πόρτα άνοιξε απότομα.

Μόλις ο Γκαμάλ την είδε, την έμπασε βιαστικά μέσα στο σπίτι και κλείδωσε. «Λείπετε πολλές ώρες», της είπε ανυστερή.

«Συγγνώμη, αλλά...»

Αλλά δεν την άφησε να συνεχίσει.

«Το συγγνώμη δε φτάνει. Κάνατε την κυρία να ανησυχήσει και είναι και άρρωστη. Την Άμπλα και μένα το ίδιο», τη μάλωσε υιοθετώντας και πάλι τον πληθυντικό για να προσδώσει επισημότητα στην επίπληξή του. «Δεν είναι φρόνιμο να τριγυρνάτε μόνη τόσες ώρες σε μια ξένη πόλη. Οι άνθρωποι στην Αίγυπτο δεν είναι κακοί, αλλά είστε νέα και απειρίσκεπτη, δεν ξέρετε τίποτα. Μερικά μέρη μπορεί να είναι επικίνδυνα για εσάς».

Δίχως φασαρία, δίχως καν να την καταλάβει, η Μεχέκ εμφανίστηκε πίσω από το τεράστιο σώμα του Γκαμάλ και όρμησε πάνω της. Η Λία προετοιμάστηκε να φάει κι άλλη κατσάδα, η Άμπλα όμως πήρε απλώς τα χέρια της στα δικά της, τα σήκωσε και τα έφερε στα χείλη της. Τα μάτια της ήταν σχεδόν κρυμμένα από τις βεντάλιες των ρυτίδων της, αλλά φαίνονταν δακρυσμένα.

«Λυπάμαι στ' αλήθεια αν σας ανησύχησα όλους... Συγγνώμη, σας ζητάω συγγνώμη...»

Είχε πει τα ίδια λόγια πολλές φορές στο παρελθόν, αλλά τα δάκρυα της ηλικιωμένης γυναίκας την είχαν κάνει να αισθανθεί διαφορετικά. Ξαφνικά έβαλε κι αυτή τα κλάματα, αρχικά της ξέφυγε ένας ξερός λυγμός και έπειτα το πρόσω-

πό της ξάρωσε και τα δάκρυα ξεχύθηκαν από τα μάτια της, λες και κάτι σκληρό είχε εκραγεί μέσα της.

Αμέσως η Μεχέκ την έσφιξε στην αγκαλιά της. Την κρατούσε σαν να ήταν μωρό, μουρμούριζε ακατανόητα λόγια και της χάιδευε τα χέρια και τα μπράτσα. Ο Γκαμάλ κούνησε συγκαταβατικά το γυμνό, μελαψό κεφάλι του και της έδωσε ένα λευκό υφασμάτινο μαντίλι.

«Αντιμετωπίσατε κάποιο πρόβλημα μήπως; Προσπάθησε κάποιος να σας κάνει κακό;»

«Όχι. Ίσα, ίσα. Απέκτησα έναν φίλο. Με πήγε στο φρούριο Κάιτ Μπέη και μου έδειξε την Αλεξάνδρεια. Μου μίλησε για τους Έλληνες της πόλης και για τον Κωνσταντίνο Καβάφη».

«Τον Καβάφη;» ρώτησε με έκπληξη ο Γκαμάλ και στο πρόσωπό του απλώθηκε ο σεβασμός.

«Τον λένε Ναφούζ και είναι φοιτητής στο Πανεπιστήμιο Σενγκόρ. Τα βράδια βέβαια δουλεύει οδηγώντας ταξί γιατί η οικογένειά του δεν μπορεί να πληρώνει τις σπουδές του».

Ο Γκαμάλ κούνησε επιδοκιμαστικά το κεφάλι. «Αρκεί», της είπε μαλακά. «Σίγουρα δεν κινδύνευες από αυτόν».

«Πώς είναι η γιαγιά μου; Τι είπε ο γιατρός;» άλλαξε κουβέντα δράπτοντας την ευκαιρία.

«Θα συνέλθει. Η κυρία έχει περάσει πολλά στη ζωή της, αντέχει. Τώρα ξεκουράζεται».

«Μπορώ να τη δω;»

Οι δυο ηλικιωμένοι την κρατούσαν ανάμεσά τους, ο καθένας από τη μια πλευρά· σαν φύλακες· ή σαν φρουροί.

«Πρώτα να φάτε κάτι. Και σίγουρα να πλυθείτε. Καλύτερα να μην καταλάβει ότι κλαίγατε».

Η κουζίνα έδειχνε πολύ φιλόξενη όπως φωτιζόταν από

δυο παλιομοδίτικες λάμπες και της φάνηκε πως μύριζε εξ αί-
σια μετά από τόσες ώρες πείνας. Μια που ο ήλιος είχε εν τω
μεταξύ δύσει, ο Γκαμάλ έβγαλε μαχαιροπίρουνα και κου-
τάλια και τρία ξύλινα μπολ, ενώ η Μεχέκ έφερε μια μαυρι-
σμένη γάστρα από τον φούρνο γεμάτη με πιλάφι και καρ-
μελωμένα κομμάτια αρνιού. Σε έναν ξύλινο δίσκο τοποθέτη-
σαν ζεστές αραβικές πίτες, χοντρό αλάτι και πιπέρι. Έγχε-
ρα, μικρά πιατάκια γεμάτα μεζέδες απλώθηκαν στο παλαι-
κό τραπέζι. Μπάμπα Γκανούς, πουρές μελιτζάνας με ταχί-
νι, φακές με ζυμαρικά και μπαζμπούζα, ένα γλυκό από σιμι-
γδάλι, πλούσια αρωματισμένο με ροδόδερο.

«Το αγαπημένο γλυκό της κυρίας», είπε ο Γκαμάλ ολο-
κληρώνοντας την παρουσίαση των φαγητών.

Η Λία ένιωθε το στομάχι της σαν ξεφούσκωτο μπαλό-
νι. «Τι υπέροχα φαγητά...» μουρμούρισε γλείφοντας τα χεί-
λη της και παίρνοντας ένα ξεροψημένο κομμάτι αρνιού από
τη γάστρα.

«Είναι πλούσιο δείπνο γιατί είναι ιφτάρ. Όλη τη μέρα
δεν τρώμε και δεν πίνουμε τίποτα», της εξήγησε ο Γκαμάλ.
«Αλλά θα ήταν πολύ ευγενικό να μας περιμένεις για να φά-
με όλοι μαζί. Έτσι κάνουν οι φιλοξενούμενοι. Τουλάχιστον
οι ευγενείς...» την επιτίμησε με τρόπο.

«Να σας περιμένω; Πού θα πάτε;»

«Πουθενά. Πρέπει να κάνουμε τις τελετουργικές μας πλύ-
σεις και την εσπερινή προσευχή πριν από το δείπνο του Ρα-
μαζανιού. Δεν είμαστε ζώα».

Η Λία κοκκίνισε, παράτησε το κομμάτι του αρνιού, τρα-
βήχτηκε στη ράχη της καρέκλας και σταύρωσε τα χέρια της
στο στήθος. «Συγγνώμη...»

Όταν δεν είχε απομείνει ούτε μπουκιά στα πιάτα τους, η

Άμπλα και ο Γκαμάλ βούτηξαν τα δάχτυλά τους σε ένα γυάλινο μπολ με ζεστό νερό και λεμόνι, τα σκούπισαν προσεκτικά μαζί και τα χείλη τους στις υφασμάτινες πετσέτες και σηκώθηκαν.

«Φεύγουμε;»

«Εμείς. Εσύ όχι».

«Εγώ εδώ θα μείνω;»

«Ναι. Εμείς φτιάξαμε το φαγητό και το σερβίραμε. Εσύ θα πλύνεις τα πιάτα και θα συμμαζέψεις την κουζίνα ώστε να είναι έτοιμη για το σοχούρ».

«Τι είναι αυτό;»

«Το πρωινό γεύμα πριν από την ημερήσια νηστεία. Πρέπει να είναι όλα τα σκεύη έτοιμα από το βράδυ».

«Πού θα τα πλύνω;»

«Συνήθως τα πλένουμε στον νεροχύτη», της είπε ο Γκαμάλ γελώντας και της έδειξε την παμπάλαια γούρνα από λαξευμένη καφετιά πέτρα.

«Και μετά;»

«Μετά θα καθαρίσεις και θα συμμαζέψεις το τραπέζι, πριν στρώσεις τα πλυμένα και στεγνωμένα σκεύη. Κατόπιν, αν θέλεις, μπορείς να επισκεφθείς την κυρία. Είναι καλύτερα, ο γιατρός το επιτρέπει», της είπε και την καληνύχτισε.

Πόσον καιρό ήμουν άρρωστη αυτή τη φορά;

Έβλεπα εκείνα τα απαίσια όνειρα που φέρνει ο υψηλός πυρετός. Είμαι σίγουρη πως σήμερα το πρωί ήρθε πάλι ο μικρός Παρμαδάκης να με εξετάσει, ο πατέρας του ήταν ο προσωπικός μου γιατρός πολλά χρόνια, αν και σπάνια χρειάστηκα

τη συνδρομή του μετά το ίδρυμα. Αλλά ο καημένος ο Αγησίλαος έχει πεθάνει πια κι ο γιος του είναι πλέον αρκετά έμπειρος και ικανός ώστε να του εμπιστευτώ τον θάνατό μου. Το ανοσοποιητικό μου σύστημα έχει πια φθαρεί ανέκκλητα από τον χρόνο, οι πυρετοί και οι αδιαθεσίες είναι συχνές. Ωστόσο τώρα, μετά τα φάρμακα που μου έδωσε, νιώθω καλύτερα.

Βλέπω τον Γιαμάλ να μπαίνει στην κρεβατοκάμαρά μου κρατώντας τον γνωστό του ασημένιο δίσκο. Τον αφήνει πλάι μου. Έχει πάνω ένα πιατάκι με τα χάπια που υπέδειξε ο γιατρός, ένα ποτήρι με δροσερό νερό, ένα πιατάκι με παξιμάδια από κανέλα, ταχίνι και ροδόνερο, μια μικρή ασημένια τσαγιέρα που αχνίζει, μερικά φρέσκα φύλλα μέντας κι ένα ποτηράκι με ασημένια λαβή. Τα αφήνει όλα δίπλα μου. Το υπνοδωμάτιό μου πλημμυρίζει από το άρωμα του τσαγιού και των φύλλων της φρέσκιας μέντας.

«Πώς είσαστε αυτή την ώρα, κυρία;»

«Πολύ καλύτερα. Ευχαριστώ, καλέ μου...» του απαντώ προσπαθώντας να χαμογελάσω.

Με προσοχή και κινήσεις τελετουργικές, σαν να είναι ο ίδιος γιατρός, μου δίνει τα χάπια και το νερό με την καθερωμένη φέτα του λεμονιού να επιπλέει στην επιφάνειά του. Ύστερα με ανασηκώνει προσεκτικά και μου στρώνει τα μαξιλάρια και τα σεντόνια. Ανοίγει το καφασωτό του μεγάλου παραθύρου για να φρεσκάρει τον αέρα, δυναμώνει την ένταση της κόκκινης λάμπας και συγυρίζει όσο μπορεί το δωμάτιο με τις αργές, επιτηδευμένες κινήσεις, που ήταν το χαρακτηριστικό του από μικρό παιδί, από τότε που τον εκπαιδύσαν να υπηρετεί τους άλλους.

Ωρα μετά, το κορίτσι, η εγγονή μου, εμφανίζεται στην ανοιχτή πόρτα. Το πρόσωπό της είναι νωπό, τα μαλλιά της υγρά, τα μάτια της λάμπουν στις κοκκινωπές αντανάκλασείς. Τα χεί-

λη της όμως είναι σφιγμένα, φανερώνοντας περίσκεψη. Το ίδιο και οι λεπτές γραμμές στο πλάι τους. Ανησυχεί για μένα κι αυτό με συγκινεί. Αισθάνομαι καλύτερα και μόνο που τη βλέπω, τώρα νιώθω όμορφα που την έχουμε μαζί μας, δεν το περίμενα, αλλά η εμφάνισή της μου φέρνει χαρά.

Ο φύλακας των αναμνήσεών μου, σκέφτομαι και της χαμογελάω.

Οι λεπτές γραμμές στο πλάι των χειλιών της αλλάζουν, δυο λακκάκια σχηματίζονται στα μάγουλά της, σαν δυο μεγάλες όμορφες ελιές. Μου χαμογελά κι αυτή και κάνει διστακτικά λίγα βήματα για να μπει στο δωμάτιο.

«Μπορείς να πλησιάσεις. Ο γιατρός με έβγαλε από την κλινική», καλαμπουρίζω. Η εγγονή μου τραβάει την πολυθρόνα από τη γωνία και κάθεται δίπλα μου. Δε φαίνεται τόσο φοβισμένη ούτε τόσο σφιγμένη όσο χτες. «Μίλα μου...» της λέω καθώς πίνω τις τελευταίες γουλιές από το τσάι μου.

«Για τι πράγμα;» με ρωτάει απορημένη, αφού μετά τη σιωπηρή συμφωνία μας υποτίθεται πως εγώ ήμουν αυτή που θα μιλούσε.

«Για ό,τι θες εσύ. Θέλω να ακούσω πράγματα για σένα».

«Σήμερα πήγα στο Κάιτ Μπέη».

Παλεύω με νύχια και δόντια να κρατήσω τα δάκρυα στα μάτια μου και να χαλαρώσω το απότομο σφίξιμο στο στήθος μου.

Χριστέ μου...

Στο Κάιτ Μπέη...

Εκεί που συνέβησαν όλα...

Κρατώ τα χείλη μου ερμητικά κλειστά, αν τα ανοίξω έστω και λίγο αυτή τη στιγμή, η κραυγή της οδύνης μου θα ξεχυθεί σαν σπαραγμός αγριμιού.

«Ήταν πολύ όμορφα», συνεχίζει απτόητη η εγγονή μου, που ευτυχώς δεν κατάλαβε τίποτα.

Με ακατάσχετη, ενθουσιώδη φλυαρία, μου λέει πόσο πολύ της άρεσε το φρούριο, πόσο πολύ τη συνεπήρε η θέα. Την αφήνω να μιλάει και να τιτιβίζει μέχρι να καταφέρω να τιθα-σεύσω τον πόνο μέσα μου και να ηρεμήσω λιγάκι.

«Ανέβηκα στην ταράτσα κι είδα όλη την Αλεξάνδρεια από ψηλά. Μέχρι πέρα, στα ανάκτορα της Μοντάζα», τελειώνει εκστασιασμένη την περιγραφή της.

«Έμαθες κιόλας τα ανάκτορα της Μοντάζα; Ξεκίνησες από τα καλύτερα», της λέω καταφέρονοντας κάπως να της χαμογελάσω και της απλώνω το χέρι μου. Το τυλίγει στα δικά της με θέρμη. «Θα είχες καλό ξεναγό», συμπληρώνω και νεύοντας της ζητάω να συνεχίσει. «Σε παρακαλώ. Πες μου. Ίσως αύριο έρθει η δική μου ώρα να μιλήσω. Και δε θα σταματήσω εύκολα, θα πάρει καιρό να βρεις σειρά να ανοίξεις ξανά το στόμα σου».

«Για ποιο πράγμα θα μου μιλήσεις και θα χρειαστείς τόσο καιρό;»

«Για τον έρωτα και τον θάνατο, παιδί μου».

«Για τον έρωτα και τον θάνατο;» με ρωτάει παραξενεμένη.

«Ναι. Τα γνώρισα και τα δύο καλά...»

Εγγονή, μητέρα, γιαγιά...

Ένας αιώνας, δύο καλά φυλαγμένα μυστικά και τρεις γυναίκες με κοινό πεπρωμένο. Μια μοίρα κρυφή που φανερώνεται όταν η Λία ανταμώνει με την άγνωστη γιαγιά της στο παλιό, πέτρινο σπίτι του Αταρίν.

Η ζωή της Δανάης ξεκινά στα σκονισμένα δρομάκια της Αθήνας του Μεσοπολέμου. Ο έρωτας και τα όνειρά της την οδηγούν στη γη των θαυμάτων, στην Αίγυπτο, στο κοσμοπολίτικο Κάιρο. Εκεί θα βιώσει την πτώση και την απώλεια. Κι έπειτα θα ακολουθήσουν η Αλεξάνδρεια, η απελπισία, η μοναξιά, ο αγώνας, ο θρίαμβος, ο έρωτας, ο πόλεμος, η τρέλα. Ολάκερη η ζωή της θα σαρωθεί από μια θύελλα γεγονότων στη λαμπερή Αλεξάνδρεια της ανθηρής ελληνικής παροικίας και των επαύλεων του Καρτιέ Γκρεκ, μα και στα στενά σοκάκια του λιμανιού και της αράπικης συνοικίας της, γεμάτης από αρχαιοκάπηλους, μαχαιροβγάλτες, μπορντέλα, κοριτσάκια πόρνες κι ευνουχισμένα αγόρια.

Τρεις γενιές γυναικών...

*Κυνηγημένες από τα φαντάσματα
του παρελθόντος, θα προσπαθήσουν πριν
από το τέλος να ανταμώσουν ξανά στην Αλεξάνδρεια
του σήμερα. Στην πόλη της μνήμης, της αγάπης,
της συγχώρεσης και της λύτρωσης.*

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psychogios.gr

ISBN: 978-618-01-1554-3

9 786180 115543

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 18135

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η